

آزمون ۷ از ۱۴

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می شود.
امام خمینی (ره)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی
سنجش دوازدهم - مرحله پنجم
(۱۴۰۲/۱۰/۲۲)

علوم انسانی (دوازدهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون های آزمایشی سنجش و بهره مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون ها ، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می گردد. از شما عزیزان دعوت می شود، دیدگاه های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

@sanjesheducationgroup

@sanjeshserv

کانال های ارتباطی:

ریاضی و آمار

۱. گزینه ۴ درست است.

چون عدد چهاررقمی فرد است پس در خانه یکان یا رقم ۳ یا ۵ می‌تواند قرار گیرد؛ پس در خانه یکان دو انتخاب داریم. در خانه هزارگان صفر نمی‌تواند قرار گیرد و یک رقم هم برای خانه یکان انتخاب کرده‌ایم پس دو حالت خواهیم داشت (تکرار ارقام مجاز نیست) بنابراین داریم:

یکان دهگان صدگان هزارگان

$$\boxed{2} \quad \boxed{2} \quad \boxed{1} \quad \boxed{2} = 2 \times 2 \times 1 \times 2 = 8$$

۲. گزینه ۲ درست است.

تنها حالت ممکن ۳-۲-۲ است؛ پس داریم:

$$\left. \begin{aligned} \text{انتخاب ۳ شاخه گل از ۷ شاخه گل} \quad \binom{7}{3} &= \frac{7!}{3!4!} = 35 \\ \text{انتخاب ۲ شاخه گل از ۴ شاخه گل} \quad \binom{4}{2} &= \frac{4!}{2!2!} = 6 \\ \text{انتخاب ۲ شاخه گل از ۲ شاخه گل} \quad \binom{2}{2} &= 1 \end{aligned} \right\} \Rightarrow 35 \times 6 \times 1 = 210$$

حالت

$$\frac{210}{2!} = 105$$

چون دسته‌های ۲ تایی مانند هم هستند؛ پس بر ۲! تقسیم می‌کنیم:

۳. گزینه ۱ درست است.

فقد ۱ عدد ۴

$$\binom{7-1-1}{4-1} = \binom{5}{3} = \frac{5!}{3!2!} = 10$$

عدد ۴

۴. گزینه ۴ درست است.

کافی است از کل حالات، حالتی که سرکارگر و معاون کنار هم قرار می‌گیرند را کم کنیم، پس سرکارگر و معاون را در یک بسته کنار هم در نظر می‌گیریم:

$$6! - 5! \cdot 2! = 720 - 240 = 480$$

۵. گزینه ۳ درست است.

مطابق با اصل جمع و ضرب داریم:

$$\left. \begin{aligned} 1234 \text{ مسیر} : 3 \times 2 \times 2 &= 12 \\ 124 \text{ مسیر} : 3 \times 1 &= 3 \\ 134 \text{ مسیر} : 2 \times 2 &= 4 \\ 14 \text{ مسیر} : 1 &= 1 \end{aligned} \right\} \xrightarrow{\text{اصل جمع}} 12 + 3 + 4 + 1 = 20$$

۶. گزینه ۱ درست است.

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{\binom{3}{1} \binom{4}{1}}{\binom{7}{2}} = \frac{3 \times 4}{\frac{7!}{2!5!}} = \frac{12}{21} = \frac{4}{7}$$

۷. گزینه ۴ درست است.

$$n(s) = 6 \times 6 = 36$$

$A' = \{(1, 5), (2, 4), (3, 3), (4, 2), (5, 1)\} \Rightarrow n(A') = 5$: مجموع دو تاس ۶ باشد

$$P(A) = 1 - P(A') = 1 - \frac{5}{36} = \frac{31}{36}$$

۸. گزینه ۲ درست است.

$$n(s) = 9 \times 10 = 90$$

کل اعداد دورقمی ۹۰ هستند که رقم یکان آن‌ها صفر یا ۵ باشد:

$$\left. \begin{array}{l} \text{اعداد دورقمی که یکان صفر دارند: } \boxed{9} \times \boxed{1} = 9 \\ \text{اعداد دورقمی که یکان پنج دارند: } \boxed{9} \times \boxed{1} = 9 \end{array} \right\} \rightarrow n(A) = 18$$

$$\Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(s)} = \frac{18}{90} = \frac{1}{5} = 0.2$$

۹. گزینه ۳ درست است.

$$P(A') = 2P(A), P(A) + P(A') = 1 \Rightarrow 3P(A) = 1 \Rightarrow P(A) = \frac{1}{3}$$

$$P(B') = 3P(B), P(B) + P(B') = 1 \Rightarrow 4P(B) = 1 \Rightarrow P(B) = \frac{1}{4}$$

چون A و B ناسازگارند پس $P(A \cap B) = \emptyset$

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) = \frac{1}{3} + \frac{1}{4} = \frac{7}{12}$$

۱۰. گزینه ۱ درست است.

$$\left. \begin{array}{l} 5 \text{ پرستار زن} \\ 6 \text{ پرستار مرد} \end{array} \right\} \rightarrow n(s) = \binom{11}{4} = \frac{11!}{4!7!} = 330$$

$$n(A') = C_4^6 = \frac{6!}{4!2!} = 15 \Rightarrow n(A) = 330 - 15 = 315$$

$$\Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{315}{330} = \frac{21}{22}$$

۱۱. گزینه ۳ درست است.

با توجه به نمودار، میانگین برابر ۷ است. داریم:

$$\frac{5 + 7 + 13 + x + 1 + 3 + 9}{7} = 7 \Rightarrow 38 + x = 49 \Rightarrow x = 11$$

حال انحراف معیار را به دست می‌آوریم:

$$\sigma^2 = \frac{(5-7)^2 + (7-7)^2 + (13-7)^2 + (11-7)^2 + (1-7)^2 + (3-7)^2 + (9-7)^2}{7} = \frac{112}{7} = 16 \Rightarrow \sigma = 4$$

$$y = \bar{x} + \sigma = 7 + 4 = 11$$

از طرفی می‌دانیم در نمودار داده شده y برابر است با:

۱۲. گزینه ۲ درست است.

ابتدا داده‌ها را مرتب کرده و سپس میانه و Q_1 و Q_3 را به دست می‌آوریم:

$$1, 1, \boxed{2}, 3, 4, \boxed{5}, 6, 7, \boxed{11}, 12, 16$$

$$Q_1 \quad \text{میانه} = Q_2 \quad Q_3$$

اگر داده‌ها فرد باشد، داده وسطی میانه است.

$$\Rightarrow \text{IQR} = Q_3 - Q_1 = 11 - 2 = 9 \quad \text{دامنه میان چارکی}$$

۱۳. گزینه ۴ درست است.

$$a_n = \frac{n}{v + n^2} = \frac{1}{\lambda} \Rightarrow v + n^2 = \lambda n \Rightarrow n^2 - \lambda n + v = 0 \rightarrow (n-1)(n-v) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} n-1=0 \Rightarrow n=1 \\ n-v=0 \Rightarrow n=v \end{cases}$$

۱۴. گزینه ۱ درست است.

در مثلث خیام مجموع اعداد هر سطر با دنباله $a_n = 2^{n-1}$ مشخص می‌شود. بنابراین مجموع ارقام سطر پنجم برابر است با:

$$a_n = 2^{n-1} \xrightarrow{n=5} a_n = 2^{5-1} = 2^4 = 16$$

۱۵. گزینه ۲ درست است.

ابتدا چند جمله اول دنباله را می‌نویسیم:

$$a_{n+1} = a_n + 2n + 1, a_1 = 1$$

$$n=1 \Rightarrow a_2 = a_1 + 2 + 1 = 4$$

$$n=2 \Rightarrow a_3 = 4 + 2(2) + 1 = 9$$

$$n=3 \Rightarrow a_4 = 9 + 2(3) + 1 = 16$$

$$\Rightarrow \text{جمله عمومی دنباله } a_n = n^2 \Rightarrow \begin{cases} a_8 = 8^2 = 64 \\ a_{32} = 32^2 = 1024 \end{cases} \Rightarrow a_{32} - a_8 = 1024 - 64 = 960$$

اقتصاد

۱۶. گزینه ۳ درست است.

الف) افزایش قیمت مواد اولیه منجر به افزایش هزینه‌های تولید می‌شود و در صورتی که قیمت ثابت بماند، تولیدکننده انگیزه کمتری برای تولید خواهد داشت، پس کل منحنی عرضه، به سمت چپ جابه‌جا می‌شود و مقدار عرضه کاهش می‌یابد. در رابطه با قسمت «الف» گزینه ۲: جابه‌جایی منحنی عرضه به سمت چپ منجر به جابه‌جایی نقطه تعادلی به سمت چپ خود خواهد شد. (صفحات ۵۰ و ۵۱)

ب) دکتر کاشانی به منظور انعطاف‌پذیری با شرایط به‌وجود آمده باید از ویژگی یادگیرنده بودن از اطرفیان، همکاران و مشتریان خود بهره‌مند شود و نباید بر دانش خود اکتفا کند. (ص ۶)

پ) اینکه در شرایط مختلف منابع و امکانات موجود چقدر هستند یا تا چه میزان می‌توان از منابع بهره‌مند شد، به اصل «شناسایی منابع و امکانات محدود» اشاره می‌کند. (ص ۲۴)

۱۷. گزینه ۲ درست است.

برای حل مسئله دانستن چند نکته کاربردی به شما کمک خواهد کرد:

نکته ۱: اعتبار مالیاتی مرحله اول همیشه برابر صفر است.

نکته ۲: مالیات خالص و ناخالص مرحله اول تولید همیشه باهم برابرند.

نکته ۳: مالیات ناخالص هر مرحله برابر است با اعتبار مالیاتی مرحله بعد.

نکته ۴: مالیات خالص هر مرحله برابر است با تفاضل مالیات ناخالص همان مرحله و مالیات ناخالص مرحله قبل

نکته ۵: قیمت هر مرحله ۱۰ برابر مالیات ناخالص همان مرحله است.

نکته ۶: مالیات ناخالص مرحله آخر تولید برابر است با جمع مالیات‌های خالص یا همان مالیات پرداختی توسط مصرف‌کننده نهایی.

بنابراین ابتدا مالیات ناخالص یعنی قسمت «پ» سؤال را حل می‌کنیم:

$$۳۶۰۰ = \text{مالیات ناخالص مرحله اول} \rightarrow \text{اعتبار مالیاتی مرحله بعد} = \text{مالیات ناخالص هر مرحله}$$

$$۹,۲۰۰ = \text{مالیات ناخالص مرحله دوم}$$

$$۱۷,۸۵۰ = \text{مالیات ناخالص مرحله سوم}$$

$$۳۱,۰۰۰ = \text{مالیات ناخالص مرحله چهارم}$$

$$۴۴,۶۵۰ = \text{مالیات پرداختی توسط مصرف‌کننده نهایی} = \text{جمع همه مالیات‌های خالص} = \text{مالیات ناخالص مرحله آخر}$$

(ب) حالا می‌توانیم قیمت قبل و بعد از محاسبه مالیات را حساب کنیم:

$$۱۰ \times \text{مالیات ناخالص هر مرحله} = \text{قیمت اولیه یا قیمت قبل از محاسبه مالیات}$$

$$(۱) ۳,۶۰۰ \times ۱۰ = ۳۶,۰۰۰ = \text{قیمت مرحله (۱)}$$

$$(۲) ۹۲,۰۰۰ = \text{قیمت مرحله (۲)}$$

$$(۳) ۱۷۸,۵۰۰ = \text{قیمت مرحله (۳)}$$

$$(۴) ۳۱,۰۰۰ = \text{قیمت مرحله (۴)}$$

$$(۵) ۴,۴۶۵,۰۰۰ = \text{قیمت مرحله (۵)}$$

قیمت بعد از محاسبه مالیات یا قیمت فروش

$$\text{مالیات ناخالص} + \text{قیمت اولیه} = \text{قیمت فروش در هر مرحله}$$

$$۳۹,۶۰۰ = ۳,۶۰۰ + ۳۶,۰۰۰ = \text{قیمت فروش مرحله اول}$$

$$۱۰۱,۲۰۰ = ۹,۲۰۰ + ۹۲,۰۰۰ = \text{قیمت فروش مرحله دوم}$$

$$۱۹۶,۳۵۰ = ۱۷,۸۵۰ + ۱۷۸,۵۰۰ = \text{قیمت فروش مرحله سوم}$$

$$۳۴۱,۰۰۰ = ۳۱,۰۰۰ + ۳۱۰,۰۰۰ = \text{قیمت فروش مرحله چهارم}$$

$$۴۹۱,۱۵۰ = ۴۴,۶۵۰ + ۴۴۶,۵۰۰ = \text{قیمت فروش مرحله پنجم}$$

(الف) مالیات خالص:

$$\text{مالیات ناخالص مرحله قبل} - \text{مالیات ناخالص هر مرحله} = \text{مالیات خالص}$$

$$۳,۶۰۰ = \text{خالص مرحله اول}$$

$$۵,۶۰۰ = \text{خالص مرحله دوم}$$

$$۸,۶۵۰ = \text{خالص مرحله سوم}$$

$$۱۳,۱۵۰ = \text{خالص مرحله چهارم}$$

$$۱۳,۶۵۰ = \text{خالص مرحله پنجم}$$

(ت) اعتبار مالیاتی مرحله اول برابر صفر است.

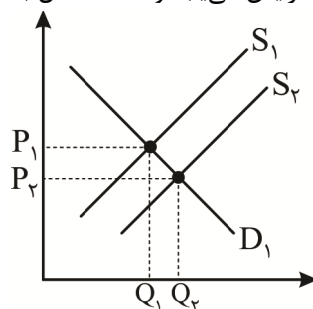
(درس ۶ - ص ۶۳)

۱۸. گزینه ۱ درست است.

(الف) استفاده از فناوری‌های پیشرفته‌تر در فرآیند تولید، به دلیل اثر مثبتی که بر هزینه‌های تولید دارد، منجر به افزایش تولید و

عرضه محصول می‌شوند. در این صورت منحنی عرضه به سمت راست منتقل می‌شود.

* بنابراین قیمت تعادلی کاهش و مقدار تعادلی افزایش می‌یابد و نقطه تعادل به سمت راست و پایین منتقل می‌شود.

ب) قیمت ۱۵۰ میلیون تومان، کمتر از قیمت تعادلی است و بازار در شرایط کمبود قرار دارد و فقط مقدار ۲۰۰ دستگاه خودرو که تولید و عرضه شده است، توسط مصرف‌کننده خریداری می‌شود. بنابراین پرداختی و هزینه مصرف‌کنندگان در این سطح قیمت عبارتند از:

تومان $150,000,000 \times 200 = 30,000,000,000$: پرداختی مصرف‌کنندگان برای خرید خودرو در سطح قیمت مورد نظر
پ) به دلیل صعودی بودن منحنی عرضه و رابطه مستقیم بین عرضه کالا و قیمت آن، با حرکت از راست به چپ روی منحنی، شاهد کاهش قیمت کالا و در نتیجه کاهش انگیزه تولیدکنندگان برای تولید و در نهایت عدم تعادل «کمبود» هستیم. (صفحه ۵۰)
(فصل دوم، درس پنجم - فروشندگان یا عرضه‌کنندگان و فرآیند تصمیم‌گیری آن‌ها - تعادل در بازار کالا و خدمات)

۱۹. گزینه ۴ درست است.

در مقایسه این دو نفر باهم، آن کسی که در ازای یک ساعت فعالیت در حوزه تولید محتوا از منافع کمتری که مربوط به فعالیت دیگر است، چشم‌پوشی کرده و هزینه فرصت کمتری داشته نسبت به فرد دیگر دارای مزیت مطلق است، بنابراین چون امیرعلی به ازای یک ساعت کار با ارزش ۱/۵ میلیون تومان فقط از دو ساعت کار به ارزش ۸۰۰ هزار تومان صرف‌نظر کرده درحالی‌که این رقم برای سبجان سه ساعت و ۱/۲ میلیون تومان است پس امیرعلی نسبت به سبجان در تولید محتوا مزیت مطلق دارد.
(درس هفتم - رابطه مزیت مطلق و نسبی با هزینه فرصت - ص ۷۱)

۲۰. گزینه ۴ درست است.

الف) حرکت با چشم باز و بر مبنای شناخت ظرفیت‌های خود و اتفاقات اطراف، می‌تواند کارآفرین را از سطوح ابتدایی کار به درجه‌های بالای آن برساند. (صفحه ۵)

اینکه کارآفرینان واقع‌بین ولی به موفقیت اقتصادی خود، دلگرم هستند، نشان ویژگی «خوش‌بین» بودن آن‌هاست. از طرفی آن‌ها به دلیل ویژگی «پرانگیزه بودن»، نظم، انضباط، پایداری و اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند. (مانند آقای ابراهیمی که با خلق مزیت اقتصادی جدید، مواد اولیه را در داخل تولید کرد) (صفحه ۶)

ب) در متن پرسش، به هزینه فرصت تولید دو کالای گندم و جو در دو کشور A و B اشاره شده است و با توجه به مفهوم «اصل مزیت نسبی» که توانایی یک کشور در تولید یک کالا نسبت به سایر کالاها در همان کشور با توجه به هزینه فرصت تولید است، بنابراین کالایی در اولویت تولید قرار می‌گیرد که هزینه فرصت کمتری نسبت به سایر کالاها داشته باشد. بنابراین اصلاً اصل مزیت مطلق مورد نظر نمی‌باشد.

با توجه به مواردی که ذکر شد کشور A در تولید جو و کشور B در تولید گندم مزیت نسبی دارند و در ازاء تولید این محصولات از مقدار کمتری از محصول دیگر صرف‌نظر می‌کنند. (صفحه ۷۱)

پ) وقتی ویژگی «خوش‌بینی» کارآفرینان به خصوص در مورد درآمد و موفقیت کسب‌وکارشان زیاد باشد و مدیریت نشود و نیز ویژگی «ریسک‌پذیری» آن‌ها به صورتی باشد که در زمینه‌های پرخطر و بدون آمادگی لازم، سرمایه‌گذاری کنند، آن‌ها را دچار اشتباه اعتماد به نفس بیش از حد یا خودرأی بودن، می‌کند. (صفحات ۶ و ۳۱)

(فصل اول، درس اول - فراز و فرود کسب‌وکارها - پلکان کار و رشد - ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق - درس سوم - چرا برخی مردم تصمیمات غیرمنطقی می‌گیرند؟ - فصل دوم، درس ششم - انواع مالیات - درس هفتم - مزیت نسبی و هزینه فرصت)

۲۱. گزینه ۳ درست است.

الف) پرداختی مصرف‌کننده برابر با همان درآمد تولیدکننده است؛ بنابراین:

تومان $10,000,000 =$ پرداختی مصرف‌کننده

ب) اما به هر حال برای همه ۹۱ واحد کالای تولیدی هزینه تولید پرداخت شده است پس:

تومان $9,100,000 = 100,000 \times 91 =$ واحد ۹۱ = مجموع هزینه‌ها

بنابراین:

$9,100,000 - 9,100,000 = 0$ = سود تولیدکننده

پ) دقت کنید در سطح F میزان عرضه ۹۱ واحد است و میزان تقاضا ۲۵ واحد و این تفاوت در مقادیر بیانگر این موضوع است که به دلیل بالا بودن قیمت تولیدکننده زیاد تولید کرده ولی مصرف‌کننده به دلیل گران بودن، کم خریداری کرده است. پس فقط همان مقدار کم برای او ایجاد درآمد کرده و با توجه به فرمول درآمد، می‌توان قیمت هر واحد محصول را حساب کرد.

تعداد $\times$ قیمت = درآمد

$$10,000,000 = x \times 25 \rightarrow x = \frac{10,000,000}{25} = 400,000 \text{ تومان}$$

(درس ۵ - ص ۵۱)

۲۲. گزینه ۲ درست است.

الف) برای محاسبه سود یا زیان بنگاه اقتصادی براساس رابطه زیر، ابتدا باید هزینه‌های مستقیم، غیرمستقیم و درآمد بنگاه را محاسبه کرد:

(هزینه‌های مستقیم + هزینه غیرمستقیم) - درآمد سالانه = سود یا زیان سالانه
 هزینه‌های جاری + دستمزد سالانه نیروی کار + هزینه اجاره سالانه کارخانه = هزینه‌های مستقیم
 تومان $180,000,000 = 40,000,000 + 50,000,000 + 90,000,000$: هزینه‌های مستقیم تولید
 تومان $120,000,000 = 600,000,000 \times 20\%$: سود سالانه سپرده‌گذاری در بانک = هزینه فرصت تولید
 کل محصولات تولید شده $\times$ ارزش هر واحد محصول: درآمد سالانه بنگاه
 تومان $1,000,000,000 = 20,000,000 \times 50$: درآمد سالانه بنگاه
 تومان $700,000,000 = 180,000,000 + 120,000,000 - 1,000,000,000$: سود

(صفحه ۸)

ب) گزینه‌های (۱) و (۲) در ارتباط با پیامدهای وضع تعرفه‌های گمرکی بر واردات کالاها، درست هستند. در واقع دولت‌ها برای حمایت از صنایع داخلی و کاهش وابستگی اقتصادی به کشورهای دیگر، تعرفه‌های گوناگونی بر واردات برخی کالاها وضع می‌کنند و با این اقدام، از واردات کالاها باکیفیت خارجی جلوگیری می‌کنند و توانایی رقابت کالاها را افزایش می‌دهند. (صفحه ۷۳)

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست هستند؛ زیرا افزایش تعرفه بر واردات برخی محصولات لزوماً صادرات آن‌ها را افزایش نمی‌دهد. کشور باید در تولید آن کالای خاص، مزیت مطلق یا صرفه اقتصادی داشته باشد. از طرفی وضع تعرفه‌های گمرکی روابط اقتصادی با سایر کشورها را محدود می‌کند، نه اینکه موجب کاهش اختلافات سیاسی شود.

(فصل اول، درس اول - هزینه‌های تولید، درآمد و سود - فصل دوم، درس هفتم - دولت‌ها و تجارت بین‌الملل)

۲۳. گزینه ۱ درست است.

الف) دولت درآمد خود را از منابع مختلفی تأمین می‌کند.

(۱) مالیات‌ها که یک منبع درآمدی پایدار است.

(۲) ایجاد بدهی و شریک کردن مردم در طرح‌های عمرانی و توسعه‌ای که یک منبع ناپایدار است.

(۳) فروش دارایی‌هایی مثل نفت و گاز که به دلیل تجدیدنپذیر بودن و قابل تحریم بودن، یک منبع درآمدی ناپایدار است.

(درس ۶ - ص ۶۰)

ب) بازار عوامل تولید منابع و عوامل تولیدی را از خانوارها خریداری کرده و به این ترتیب با پرداخت بهای عوامل موجب شکل‌گیری درآمد خانوارها می‌شود. همچنین با فروش عوامل تولید به بنگاه‌ها در تولید محصولات نقش مؤثری جهت کمک به بنگاه‌ها ایفا می‌کنند. (درس ۵ - ص ۴۶)

پ) در سال‌های میانی جنگ جهانی اول و دوم، کارگران و تولیدکنندگان کنگره آمریکا را متقاعد به افزایش تعرفه‌های گمرکی تا حدود ۵۲ درصد کردند. (درس ۷ - ص ۷۳)

۲۴. گزینه ۱ درست است.

بررسی عبارت‌های درست:

گزاره «الف» کاملاً درست است. نظام سوسیالیستی که نقطه مقابل نظام سرمایه‌داری است، که به مالکیت اشتراکی معتقدند و یا اینکه دولت‌ها موظفاند با وضع قوانین سخت‌گیرانه بر مالکیت خصوصی و سرمایه‌اندوزی، از اقشار ضعیف حمایت کنند. (صفحه ۷۹)

گزاره «ت» نیز درست است؛ زیرا زمانی که کشورها براساس اصل مزیت مطلق، کالاهای صادراتی و یا وارداتی خود را در الگوی تجارت جهانی، تعیین می‌کنند و همچنین براساس اصل مزیت نسبی، نوع و میزان کالاهای تولیدشده در داخل را تعیین

می‌کنند، در واقع براساس مقایسه منافع و هزینه‌ها در تصمیم‌گیری منطقی رفتار کرده‌اند. درک این مطلب یک نگاه کاملاً مفهومی از مطالب دانشی کتاب درسی است. در این انتخاب هر دو رویکرد، یک انتخاب از میان گزینه‌های مختلف و نیز رویکرد انتخاب چه مقدار از هر چیزی، مورد استفاده قرار گرفته است. (صفحات ۲۹ و ۷۰)

بررسی عبارت‌های نادرست:

گزاره «ب» نادرست است؛ زیرا اقتصاد مبتنی بر تخصص‌گرایی و تک‌محصولی شدن، سبب شکنندگی و کاهش انعطاف‌پذیری اقتصاد یک کشور در فضای جهانی می‌شود و این امر منجر به کاهش تعامل قدرتمند اقتصاد یک کشور با سایر کشورها می‌گردد. بنابراین کشورها ناگزیرند علاوه بر بهره‌برداری از مزیت‌های موجود، به خلق مزیت‌های جدید نیز بپردازند. (صفحات ۷۵ و ۷۷)

گزاره «پ» نادرست است؛ زیرا اینکه «افراد از نظر قانونی باید ثابت کنند که مالک واقعی چیزی هستند، تا بتوانند آن را بفروشند»، در راستای اجرای حقوق مالکیت و امنیت خرید و فروش است و نه وجود اطلاعات و آگاهی‌های لازم برای تضمین مبادلات بین افراد. (صفحه ۵۸)

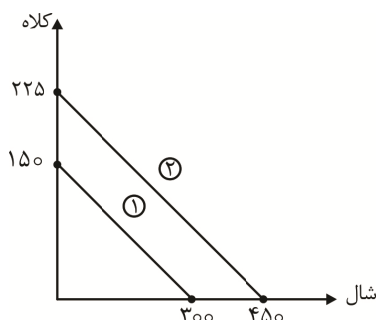
(فصل اول، درس سوم - قانون پنجم: بین هزینه‌ها و منافع خود، مقایسه کنید - کارایی و ناکارایی - فصل دوم، درس ششم - بهبود عملکرد بازار - درس هفتم - اصل مزیت نسبی و مطلق در تجارت - جنگ‌های تجاری و تحریم‌های اقتصادی - شیوه تعامل بازیگران میدان اقتصاد و مسئله نظام‌های اقتصادی)

۲۵. گزینه ۳ درست است.

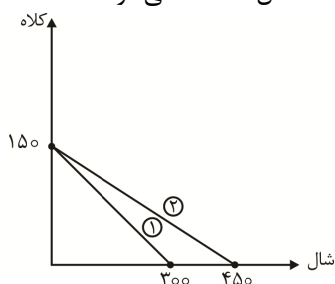
دقت کنید با توجه به قیمت شال و کلاه، فرد به تصور خود با بودجه‌اش هر چقدر که شال می‌توانسته بخرد، نصف همان مقدار هم می‌توانسته کلاه بخرد (توجه به نقاط ابتدایی و انتهایی قید بودجه که صرفاً به خرید یک کالا می‌پردازد).

اما با تخفیفی که فروشنده به او می‌دهد حالا می‌تواند تصمیمات مختلفی بگیرد یا مقدار شال را تغییر ندهد و با باقی پول میزان کلاه را دو برابر کند (شکل ۳) که پاسخ سؤال ماست.

یا مبلغ باقی‌مانده را به هر دو محصول اختصاص دهد که به این ترتیب منحنی جدید به موازات منحنی قبلی به سمت راست منتقل می‌شود. مثلاً:

یا پول باقی‌مانده را به خرید شال اختصاص دهد که به این ترتیب به اندازه نصف مقدار قبلی به تعداد شال‌ها اضافه می‌شود. مثلاً:

* لطفاً دقت کنید که منحنی‌های شماره ۱ و ۴ اصلاً قید بودجه نیستند و از ابتدا حذف می‌شدند!

۲۶. گزینه ۲ درست است.

الف) در این پرسش، با توجه به نمودار، گزاره‌های نادرست مورد نظر است. عبارت گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست هستند.

عبارت گزینه (۲) نادرست است؛ زیرا دستیابی به نقاط خارج از منحنی مرز امکانات با توجه به منابع تولید موجود، آرزو و ناممکن است اگرچه نحوه استفاده از این منابع کمیاب، مدیریت شود. (صفحه ۴۰)

عبارت گزینه (۴) نیز نادرست هستند؛ زیرا هزینه فرصت انتقال روی منحنی مرز امکانات از چپ به راست، همان هزینه فرصت تغییر ترکیب تولید است؛ که غیرثابت و صعودی می‌باشد. دلیل این امر، اختصاص منابع تولید کمیاب برای تولید دو کالا است

که باعث می‌شود هربار با افزایش میزان تولید یک کالا، میزان بیشتری از تولید کالای دیگر کاسته شود. (صفحات ۳۶ و ۳۷) بررسی گزینه‌های درست:

(۱) درست است؛ زیرا تولید در نقاط روی منحنی مرز امکانات، کارا است و در این شرایط اقتصاد از منابع خود بیشترین استفاده را داشته است و تغییر این وضعیت منجر به بد شدن شرایط دیگران می‌شود. (صفحه ۳۹)

(۳) نیز درست است؛ زیرا با حرکت از نقطه B به A، هزینه فرصت به صورت زیر خواهد بود:

واحد کالا $۶۸ - ۴۰ = ۲۸$: مقدار واحد کالای (ب) که از تولیدش کاسته شده

تومان $۶۷۲۰ = ۲۸ \times ۲۴۰$: ارزش مقدار کالای (ب) که از تولیدش کاسته شده : هزینه فرصت انتقال

(ب) با در نظر گرفتن اصل «مزیت نسبی»، کشورها باید ترکیبی از تولید را داشته باشند که دارای هزینه فرصت کمتر باشد. بنابراین برای بررسی حرکت از نقطه C به نقطه D یا نقطه B، باید هزینه فرصت این انتقال‌ها بررسی و مقایسه شود. بنابراین خواهیم داشت:

واحد محصول $۸۰ - ۶۸ = ۱۲$: مقدار تولید کاسته شده از محصول (ب) برای انتقال از C به B

تومان $۱۲ \times ۲۴۰ = ۲۸۸۰$: هزینه فرصت انتقال از C به B

واحد محصول $۸۳ - ۵۰ = ۳۳$: مقدار تولید کاسته شده از محصول (الف) برای انتقال از C به D

تومان $۳۳ \times ۱۵۰ = ۴۹۵۰$: هزینه فرصت انتقال از C به D

هزینه فرصت انتقال به نقطه B کمتر از D است و براساس «اصل مزیت نسبی» هر کشور باید منابع کمیاب خود را صرف تولید کالاهایی با هزینه فرصت کمتر کنند. به همین دلیل انتقال به نقطه B به صرفه‌تر خواهد بود. اختلاف هزینه‌های فرصت این دو انتقال، میزان صرفه اقتصادی را نشان می‌دهد:

تومان $۴۹۵۰ - ۲۸۸۰ = ۲۰۷۰$

(صفحه ۷۱)

(فصل اول، درس چهارم - الگوی مرز امکانات تولید - کارایی و ناکارایی - فصل دوم، درس هفتم - مزیت نسبی و هزینه فرصت)

۲۷. گزینه ۲ درست است.

بررسی عبارت‌های نادرست:

(الف) تولیدکنندگان برای افزایش سطح درآمد خود اقدام به بازاریابی و جست‌وجوی بازار مناسب و همچنین تعیین قیمت مناسب برای محصول خود می‌کنند. (درس ۱ - ص ۹)

(ب) کارآفرینان باید مهارت ابتکار عمل داشته باشند تا عوامل مختلف تولیدی را به درستی جمع‌آوری کرده و در جای مناسب به کار گیرند. پس در مسیر فعالیت خود نیاز به کار و تلاش فراوان دارند. (درس ۱ - ص ۵)

(پ) هزینه فرصت تولید دقیقاً به محض تصمیم‌گیری و انتخاب یک گزینه از بین گزینه‌های مختلف اتفاق می‌افتد و برای همه افراد توجه به این نوع هزینه، اهمیت بالایی باید داشته باشد. (درس سوم - ص ۲۵)

(ت) خانم منوچهری تنها با یک مدرک شیرینی‌پزی توقع موفقیت در فعالیت خود را دارد که البته اشتباه او ناشی از اعتماد به نفس بالا و خودرأی بودن است. (درس سوم - ص ۳۱)

(ث) با فرض ثابت بودن قیمت، رابطه بین مقدار تقاضا برای یک کالای پست و درآمد خانوار، یک رابطه غیرمستقیم یا معکوس است، یعنی هرچه درآمد پایین‌تر میزان تقاضا برای کالای پست بیشتر است و بالعکس. (درس پنجم - ص ۴۹)

۲۸. گزینه ۳ درست است.

با توجه به جدول‌های داده شده، کشور A در تولید هیچ یک از دو محصول، مزیت مطلق ندارد و باید حداقل یکی از آن‌ها را در داخل تولید کرده و دیگری را وارد کند. کشور B نسبت به کشورهای A و C در تولید گندم مزیت مطلق دارد و می‌تواند آن را به کشور C صادر کند، زیرا کشور A این محصول را تحت عنوان مزیت نسبی خود تولید می‌کند. اما از آنجایی که سطح تولید برنج در دو کشور، برابر است، کشور B می‌تواند برنج را نیز در داخل تولید کند یا با توجه به صرفه‌های اقتصادی و محاسبه هزینه‌های تولید، از کشور C وارد کند. (صفحه ۷۰)

(فصل دوم، درس هفتم - اصل مزیت مطلق و نسبی در تجارت)

۲۹. گزینه ۴ درست است.

الف) تمام اطلاعاتی که در رابطه با کیفیت یک محصول، سطح استاندارد آن و اثبات صلاحیت افراد برای وارد شدن به مشاغل ارائه می‌شود، بیانگر اهمیت تضمین اطلاعات و آگاهی‌های ضروری و موجود برای مبادلات در حوزه بهبود عملکرد بازار به عنوان یکی از نقش‌های اقتصادی دولت مطرح می‌شود. (درس ششم - ص ۵۷)

ب) کارل مارکس اقتصاددان آلمانی تبار نقش اصلی را در ایجاد یک اقتصاد عادلانه به دولت می‌دهد نه بازار.

- طرفداران نظام اقتصادی سوسیالیستی معتقدند، پیروی از اقتصاد بازار آزاد و سیاست عدم مداخله و سرمایه‌محوری منجر به تسلط سرمایه‌داران بر اقتصاد و استثمار قشر ضعیف و محروم می‌شود. (درس هفتم - ص ۸۰)

۳۰. گزینه ۴ درست است.

الف) کشورها برای تعامل قدرتمند با دیگر کشورها، ناگزیرند میان بهره‌برداری از مزیت‌های موجود و خلق مزیت‌های اقتصادی جدید، دست به انتخاب بزنند که این انتخاب بهینه به عواملی همچون: موقعیت رقبا و میزان اعتمادی که به آن‌ها وجود دارد، موقعیت صنایع داخلی، منابع و امکانات طبیعی و انسانی و نیز وضعیت بازار و قیمت‌ها بستگی دارد. (صفحه ۷۷)

ب) زمانی که تقاضا برای یک محصول پرخطر مانند ظروف یک‌بار مصرف پلاستیکی بالا می‌رود، دولت به منظور رفع این مشکل در عرصه اقتصاد پا در میانی کرده و با وضع یا افزایش نرخ مالیات بر مصرف و افزایش قیمت محصول از این طریق، سعی در کاهش میزان تقاضا در بازار می‌کند. (ص ۶۲)

(فصل دوم - درس ششم - انواع مالیات‌ها - درس هفتم - جنگ‌های تجاری و تحریم‌های اقتصادی)

علوم و فنون ادبی

۳۱. گزینه ۳ درست است.

- با روی کار آمدن سلسله قاجار و تثبیت حکومت مرکزی در ایران، بازگشت به شیوه و الگوی گذشتگان در ادبیات، پررونق‌تر گذشته بود. (رواج سبک بازگشت ادبی)

- در دوره ناصرالدین‌شاه با رفت‌وآمد ایرانیان به اروپا، این نوع ادبی نمایشنامه هم رواج یافت. (رواج نمایشنامه‌نویسی)

- ترجمه آثار اروپایی در ایران با تأسیس چاپخانه در زمان فتحعلی‌شاه آغاز شد.

(علوم و فنون ادبی ۳ - صفحات ۱۲، ۱۹، ۲۰)

۳۲. گزینه ۲ درست است.

این بیت سروده میرزا عبدالوهاب نشاط از شاعران دوره بازگشت است.

اصلاح سایر گزینه‌ها:

(۱) از شاعران دوره بازگشت است نه دوره بیداری

(۳) این توضیح مربوط به کتاب «گلشن صبا» از صبای کاشانی است.

(۴) آثار او به نظم و نثر هستند. (علوم و فنون ادبی ۳ - ص ۱۴)

۳۳. گزینه ۴ درست است.

الف) نوبهار ب) نسیم شمال پ) دانشکده ت) مجلس ث) سروش. (علوم و فنون ادبی ۳ - درس ۱)

۳۴. گزینه ۱ درست است.

تاریخ بیداری ایرانیان: اثر ناظم‌الاسلام کرمانی تنها اثر قابل توجه دوره بیداری در حوزه تحقیقات ادبی، تاریخی است.

منشآت: اثر قائم‌مقام فراهانی است که او را احیاکننده نثر فارسی می‌دانند.

چرند و پرند: اثر علی‌اکبر دهخدا است که سبک نثر ساده و عامیانه‌اش بر داستان‌های محمدعلی جمالزاده و صادق هدایت نقش مؤثری داشت.

اصلاح سایر گزینه‌ها:

(۲) داستان باستان: رمان تاریخی است. ایده‌آل: اثر میرزاده عشقی است. صوراسرافیل: روزنامه میرزا جهانگیرخان صوراسرافیل است.

۳ و ۴) تاریخ احزاب سیاسی ایران و تاریخ تطور نظم فارسی اثر ملک‌الشعرا بهار هستند. (علوم و فنون ادبی ۳ - درس ۱)

۳۵. گزینه ۲ درست است.

اصلاح گزینه‌های نادرست:

(الف) عبارت‌های وصفی دور و دراز و لفظ‌پردازی‌های بی‌جا در نثر این دوره دیده نمی‌شود.
(پ) مسائل اخلاقی، عارفانه‌سرایی و غزل‌گویی که با ساخت فرهنگ و جامعه گذشته ما هماهنگ بود در شعر این دوره تا حد زیادی کارایی خود را از دست داد. (علوم و فنون ادبی ۳ - درس ۴)

۳۶. گزینه ۴ درست است.

- (۱) درونمایه این بیت دشمنی با بیگانگان است که از موضوعات رایج دوره بیداری است.
- (۲) مفهوم وطن‌خواهی که از درونمایه‌های دوره بیداری است در این بیت دیده می‌شود.
- (۳) حمایت از کارگران که از بارزترین مفاهیم این دوره است در این بیت دیده می‌شود.
- (۴) مفهوم آزادی در این بیت مقابل گرفتاری در زندان است و به معنی دموکراسی نیست. (علوم و فنون ادبی ۳ - درس ۴)

۳۷. گزینه ۱ درست است.

در گزینه ۱ لفونشر از نوع مرتب است.

- (لف: اسب و اشتر، نشر: رام‌گیر / لف: زرو سیم، نشر: برفشان / لف: جام، نشر: برفراز / لف: عود، نشر: سوز / لف: مشک، نشر: سای)
در سایر گزینه‌ها نوع لف و نشر، نامرتب است.
(۲) تابش خور: خرف را گهرن سازد / تربیت: ناکس را کس نکند.
(۳) پاسخ، تلخ / لب، شکر
(۴) روز، خورشید / شب، مه (علوم و فنون ادبی ۳ - درس ۶)

۳۸. گزینه ۲ درست است.

«حاصل عمرم بی‌حاصلی است» متناقض‌نما دارد.

در سایر گزینه‌ها با کاربرد واژگان «حاصل و بی‌حاصلی» آرایه تضاد ایجاد شده است و تناقض دیده نمی‌شود. توجه کنید که در آرایه متناقض‌نما دو امر متضاد به یک چیز نسبت داده می‌شود و یا از دو واژه متضاد یک ترکیب اضافی و یا وصفی ساخته شود. (علوم و فنون ادبی ۳ - درس ۶)

۳۹. گزینه ۱ درست است.

- (الف) این بیت به داستان عارف مشهور، حسین بن منصور حلاج، تلمیح دارد.
(ب) این بیت آرایه لفونشر دارد (لف: حسن، نشر: یوسف مصری / لف: ادراک، نشر: دیده اعمی)، به داستان حضرت یوسف نیز تلمیح دارد.
(پ) در این بیت واژگان «صورت و معنی» تضاد دارند.
(ت) آرایه متناقض‌نما (ما را بکشت به انفاس عیسوی) مشاهده می‌شود؛ زیرا نفس حضرت عیسی (ع) مرده را زنده می‌کند. به داستان حضرت عیسی تلمیح هم دارد.
(ث) تضمین مصراع مشهوری از حافظ «الا یا ایها الساقی ادر کأسا و ناولها»
(علوم و فنون ادبی ۳ - ترکیبی درس ۳ و ۶)

۴۰. گزینه ۳ درست است.

- لفونشر: (زنجیر، سلسله / طره خوبان، زلف لیلی)، تلمیح به داستان لیلی و مجنون، مراعات نظیر: لیلی و جنون، زنجیر و سلسله، طره و زلف
(۱) تلمیح ندارد. لفونشر: روی، لاله / زلف، سنبل. مراعات نظیر: چشم، روی و موی / لاله و سنبل
(۲) لفونشر ندارد. تلمیح و مراعات نظیر: لیلی و مجنون / خسرو و شیرین
(۴) تلمیح ندارد. لفونشر: مژگان، تیر / ابروان، کمان - مراعات نظیر: (تیر - کمان) و (مژگان و ابروان) (علوم و فنون ادبی ۳ - ترکیبی درس ۳ و ۶)

۴۱. گزینه ۱ درست است.

- (۱) تناقض ندارد. بین واژگان (زلف و رخسار) تناسب دارد.

(۲) لفونشر:

لفها	نشرها
مهر	آن را بین
کین	این را ستر
بخل	آن را گزای
جود	این را گزین

تضاد: مهر و کین / بخل و جود

(۳) تلمیح به داستان حضرت سلیمان و افتادن انگشتر ایشان به دست اهریمن دارد - تشخیص: ای دل

(۴) پارادوکس: هم درد و هم درمانی/ هم زهر و هم تریاکی - موازنه: واژگان دو مصراع دو به دو سجع متوازن دارند. (ترکیبی)

۴۲. گزینه ۳ درست است.

وزن بیت گزینه «۳» تکرار «مفتعلن» است که «همسان تک پایه» شمرده می شود. وزن سایر ابیات تکرار «مفتعلن مفاعله» است که همسان دولختی محسوب می شود. (علوم و فنون ۳ - ص ۲۶)

۴۳. گزینه ۴ درست است.

وزن مصراع گزینه «۴» «مفتعلن فاعلات مفتعلن فع» است. وزن سایر گزینه ها درست است. (علوم و فنون ۳ - ص ۲۴)

۴۴. گزینه ۲ درست است.

هجاهای بیت های «پ» و «ت» هر چند که به دو صورت قابل دسته بندی است، اما وزنشان همسان دولختی است درحالی که در صورت سؤال ابیات ناهمسان دوبرشی خواسته شده است. پس سایر گزینه ها حذف می شوند. بررسی وزن ابیات ناهمسان:

الف) مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل = مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

ب) مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستف = مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

ث) مستفعلن فاعلات مستفعلن = مفعول مفاعله مفاعیلن

* توجه داشته باشید که در بیت «ب» با دسته بندی هجاها به دو صورت، دو شکل همسان و ناهمسان ایجاد می شود. بررسی وزن سایر ابیات:

پ) مستفعلن فع مستفعلن فع = مفعول فع لن مفعول فع لن

ت) مستفعلن فعله مستفعلن فعله = مفعول مفتعلن مفعول مفتعلن

* توجه داشته باشید که اگر وزن اولین پایه آوایی مصراع «مستفعلن» یا «مفعول» باشد یا وزن اولین پایه آوایی «مستفعلن» و دومین پایه متفاوت باشد هجاهای بیت به دو صورت قابل دسته بندی است. (علوم و فنون ۳ - ص ۲۴)

۴۵. گزینه ۲ درست است.

ابیات «الف» و «ت» وزن همسان دولختی ندارند؛ گزینه های «۱ و ۳» حذف می شود؛ بیت «پ» ناهمسان نیست؛ گزینه «۴» نیز حذف می شود.

* توجه داشته باشید که هجاهای بیت «ت» به صورت همسان و ناهمسان قابل دسته بندی است و در این جا بر اساس شرایط سؤال، صورت ناهمسان آن مورد نظر است.

بررسی وزن سایر ابیات:

الف: مفتعلن مفتعلن مفتعلن فع

ب: مفتعلن مفاعله مفتعلن مفاعله

پ: مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن

ت: مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن (علوم و فنون ۳ - ص ۲۶)

۴۶. گزینه ۳ درست است.

بررسی اختیارات نمونه‌ها:

جادویی (---)

ساقی یِ ما (--U--) - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند هجای دوم و بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه هجای سوم
 سوی من (--U--) - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند هجای اول و بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه هجای دوم
 آهوی دشت (--U--) - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند هجای دوم و بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه هجای سوم
 شب و روز (U--UU) اختیار شاعری ندارد.
 خواهی آمد (--U--) - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای دوم
 سوی وفا (--UU--) اختیار شاعری ندارد.

* توجه داشته باشید که پس از مصوت بلند «ی» در صورت اضافه شدن به واژه بعد از خود صامت میانجی «ی» می‌آید که نوشته نمی‌شود اما خوانده می‌شود. این «ی» گاهی به ضرورت وزن اختیار «بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه» می‌گیرد. در ترکیب «ساقی ما» این فرآیند دیده می‌شود. (علوم و فنون ۳ - ص ۴۹، ۵۴)

۴۷. گزینه ۲ درست است.

در بیت گزینه «۲» بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه دیده نمی‌شود.

بررسی اختیارات ابیات:

(۱) کوتاه خوانده شدن مصوت بلند «ی» در «کشتی»، بلند خوانده شدن صامت میانجی «ی» پس از «کشتی»، حذف همزه «از»

کِشِ تِیِ با	دِ بِ یا وَر	کِ مَ را بی	رُ خِ دوست
--U-- -/-	--UU	--UU	-UU
گِشِ تِ هَر گو	شِ یِ چِشِ مَر	عَ مِ دِلِ دَر	یا بی
--U--	--UU	--UU	--
فاعلاتن فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعَلن

(۲) کوتاه خوانده شدن مصوت بلند «ی» در «مشتاقی»، حذف همزه «از»

مُشِ تا قِیِ یِ	مَهـ جو ری	دو رَزِ تُ چُ	نا نَمِ کرد
UU-- U/-	---	UU--	---
کِزِ دَسْتِ بِ	خا هَدِ شُد	پا یا بِ شَ	کی با بی
UU--	---	UU--	---
مستفعلُ	مفعولن	مستفعلُ	مفعولن

(۳) بلند خوانده شدن مصوت کوتاه در هجای دوم مصراع اول (می) و نهم مصراع دوم (زهد) / کوتاه خوانده شدن مصوت بلند / ی / در هجای چهارم مصراع اول (صوفی) / حذف همزه در هجای پنجم مصراع اول (فی افکن = فِ یَفکن) و هجای پنجم مصراع دوم (آز)

مِ یِ صو	فی یَف کَن	کُ جا می	قُ رو شَند
--U /-	--U /-	--U	--U /-
کِ دَرِ تا	بَ مَرِ دَسـ	دِ رُ هِ دِ	ریا بی
--U	--U	--U /-	--U
فعولن	فعولن	فعولن	فعولن

۴) بلند خوانده شدن مصوت کوتاه در هجای دوم و ششم مصراع اول (فکر - رای) / حذف همزه در هجای پنجم مصراع دوم (در این = درین) / کوتاه خوانده شدن مصوت بلند در هجای دهم مصراع دوم (خودبینی و)

فک رِخُ دُ	را یِ خُد	دَر عا لَم	رِن دی نیست
UU-- ✓	---	UU--	---
کُف رَسْت دَ	رین مَذ هَب	خُد بی نی و	خُد را یی
UU--	---	UU-- ✓	---
مستفعل	مفعول	مستفعل	مفعول

(علوم و فنون ۳ - صفحات ۴۹، ۵۴)

۴۸. گزینه ۳ درست است.

در بیت گزینه «۳» دوبار از اختیار حذف همزه استفاده شده است. توجه داشته باشید که گاهی پس از اختیار کوتاه خوانده شدن مصوت بلند «ی» همزه آغازین هجای بعدی حذف می‌شود و به جای آن «ی» صامت میانجی قرار می‌گیرد. بررسی اختیارات در ابیات گزینه‌ها:

۱) هجای چهارم مصراع دوم حذف همزه (اگر) که (خوش بودی آ = خُش بودی) خوانده می‌شود و تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه در هجای سوم مصراع دوم مصوت بلند «ی» (بودی) کوتاه تلفظ می‌شود.

آن طُر رِ کِ	هَر جَع دَش	صَد نافِ یِ	چین آر زَد
UU--	---	UU--	---
خُش بو دی یِ	گَر بو دی	بوییش زِ	خُش خوی یی
UU-- ✓	---	UU--	---
مستفعل	مفعول	مستفعل	مفعول

۲) بلند خوانده شدن مصوت کوتاه در هجای دوم و هفتم مصراع اول (غم، می) / کوتاه خوانده شدن مصوت بلند / ی / در هجای ششم مصراع دوم (دلی) / حذف همزه در هجای هفتم مصراع دوم (دلی این است = دلِ بین است)

غَم کُ هَن	بِ مِ یِ سا	ل خُر دِ دف	ع کُ نید
-U-U ✓	--UU ✓	-U-U	UU- ✓
کِ تَخَم خُش	دِ لی بین اسـ	ت پی رِکـ	عان گفـ
-U-U	--UU ✓	-U-U	UU- ✓
مفاعِلن	فعلاتِن	مفاعِلن	فعلِن

۳) کوتاه خوانده شدن مصوت بلند / ی / در هجای دوم مصراع اول (گویی) / حذف همزه در هجای سوم مصراع اول (از = یَز) و حذف همزه در هجای چهاردهم (تنگ آمده) به صورت «تَن گام دِ» خوانده می‌شود.

گویی از صُح	بَ تِ ما نی	ک بِ تَن گا	م دِ بود
--UU ✓	--UU	--UU	UU- ✓
بار بَر بَسـ	تُ بِ گر دَش	نَر سی دی	مُ بِ رَفـ
--UU ✓	--UU	--UU	UU- ✓
فاعلاتِن (فعلاتِن)	فعلاتِن	فعلاتِن	فعلِن

(۴) کوتاه خوانده شدن مصوت بلند / ی / در هجای سوم مصراع دوم

دَل را که مُر	دِ بود خ	یا تی بِ جان	رِسید
-U--	UU-U	-U--	U-
تا بویی یز	نَ سی مِ م	یَش دَر مَ شا	م رَفت
-U--	UU-U	-U--	U-
مستفعلن	مفاعِلْ	مستفعلن	فعل

(علوم و فنون ۳ - صفحات ۴۹، ۵۴)

۴۹. گزینه ۱ درست است.

در این بیت سه بار از اختیار تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند استفاده شده است و در هجای دهم نیز این اختیار دیده می‌شود. همچنین توجه داشته باشید در این گزینه «بلند تلفظ کردن مصوت پایان واژه» نادرست است و شکل درست آن «مصوت کوتاه کسره اضافه» است.

و شاعر در هجاهای چهارم، هفتم و دهم از اختیار بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه کسره اضافه بهره برده است. البته به این نکته دقت کنید که هجای اول بیت کشیده است و تعداد هجای مصراع، یک هجا کمتر از علائمی است که براساس وزن شعر تعیین می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) با این که در هجای دوم مصراع اول (این) و هجای یازدهم مصراع دوم (آ) همزه آغازین وجود دارد، حذف شدن یا نشدن همزه تغییری در وزن شعر ایجاد نمی‌کند. چون در مصراع اول همزه آغازین پس از هجای کشیده‌ای است که پس از مصوت بلند دو صامت دارد و اگر همزه آغازین حذف شود، صامت پایانی آن جایگزین همزه می‌شود و یک هجای کشیده «معادل یک هجای بلند و یک هجای کوتاه» باقی می‌ماند. (چیس / تین سَق «فاعلاتن») و اگر همزه را حذف نکنیم، دوصامت پس از مصوت /یا/ در «چیست» معادل یک هجای کوتاه‌شده باز یک هجای کشیده «معادل یک هجای بلند و یک هجای کوتاه» باقی می‌ماند. (چیست این سَق فاعلاتن) و همین فرآیند موجب می‌شود تا وجود همزه یا حذف آن تغییری در وزن ایجاد نکند. همچنین هجای یازدهم مصراع دوم، همزه آغازین «آ» پس از «ن» ساکن آمده‌است که در صورت حذف همزه «ن» ساکن به جای آن می‌نشیند و در صورت حذف نشدن همزه، مصوت بلند پیش از «ن» ساکن کوتاه‌تر تلفظ شده، مانع تغییر وزن می‌شود. (در جهان آ: فاعلاتن / در جهان: فاعلاتن)

نمایش اختیارات بیت:

چیست این سَق چیست تین سَق	فِ بُ لندِ دِ	سادِ یِ پس	یار نقش
--U-	--U- U U	--U- U	U-
هیچ عا قِل	زین مَ غم ما	در جهان آ دَر جَ ها نا	گاه نیست
--U-	--U-	--U-	U-
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعِلن

(۳) ترکیب وصفی سقف بلند ساده بسیار نقش دو آرایه متناقض‌نما و واج‌آرایی مصوت کوتاه «-» دارد که به‌ترتیب به بدیع معنوی و لفظی مربوط می‌شوند.

(۴) وزن بیت از چهار رکن «فاعلاتن» ساخته شده است که با کم شدن یک هجا از رکن پایانی مصراع‌ها «فاعِلن» ایجاد شده و به این روش وزن دیگری از تکرار «فاعلاتن» ساخته شده است.

(علوم و فنون ۳ - صفحات ۴۹، ۵۰)

۵۰. گزینه ۲ درست است.

این شعر در وزن (مفععلن فاععلن مفتعلن فاععلن) سروده شده و وزن آن همسان دولختی است. توضیح سایر گزینه‌ها:

(۱) مسطّ یک قالب شعری است که مانند ترکیب‌بند و ترجیع‌بند، از چند بخش کوچک تشکیل می‌شود که هر بخش دارای سه یا چهار مصراع یا بیشتر است که بر یک وزن و قافیه‌اند و مصراع آخر هر بخش از آن با مصراع‌های دیگر آن بخش، هم‌وزن است؛ اما هم‌قافیه نیست و با مصراع آخر بخش‌های دیگر هم‌قافیه است.

(۳) براساس توضیحات صفحه ۱۶ کتاب علوم و فنون ادبی ۳

(۴) مصراع دوم به آیه «نصر من الله و فتح قریب و بشر المؤمنین» تلمیح دارد. (ترکیبی)

۵۱. گزینه ۴ درست است.

مفهوم گزینه‌های ۱، ۲ و ۳ مدحی است و عناصر طبیعت و بهشت و دوزخ را نشانه‌هایی از مهر و کین ممدوح می‌شمرد. ولی در بیت گزینه ۴ به مهر و کین روزگار اشاره دارد که چیزی جز دشمنی و بیداد نیست. (علوم و فنون ادبی ۳ - ص ۵۹)

۵۲. گزینه ۴ درست است.

مفهوم بیت سؤال این است که کسی که عاشق نباشد قادر به درک اسرار عشق نیست.

(۱ و ۳) زاهد چون عاشق نیست قادر به درک حقایق عشق نیست.

(۲) مستقیماً به این مفهوم که سایرین سخن عاشقان را در نمی‌یابند، تاکید دارد.

(۴) در این بیت به مفهوم بیت سؤال اشاره‌ای نمی‌شود و مفهومش این است که زاهد برای رسیدن به مرحله پختگی باید به شراب حقیقت‌نظر بیفکند. (عاشق شود) (علوم و فنون ادبی ۳ - ص ۶۲)

۵۳. گزینه ۱ درست است.

مفهوم بیت سؤال توصیه به درست‌کاری و صداقت است.

(۱) توصیه به ترک ریا و دورنگی

(۲) نکوهش دورویی دنیا

(۳) نکوهش بهشت

(۴) بیت مدحی است و سایرین را در برابر ممدوح خود فریب‌کار می‌داند. (علوم و فنون ادبی ۳ - ص ۲۷)

۵۴. گزینه ۳ درست است.

مفهوم شعر سؤال: همه موجودات در حال ستایش خدا هستند.

(۱) شعر مدحی است (آوازه و شهرت عدل و بخشش ممدوح در جهان منتشر خواهد شد).

(۲) بانگ چنگ همانند قد قامت الصلاة برای من است.

(۳) آسمان در راه تو تسبیح‌گوی است و خورشید و ماه مانند مهره‌های تسبیح او هستند.

(۴) خوشا کسی که با اشک چشم و خون جگر وضو می‌گیرد. به مفهوم ستایش موجودات دیگر اشاره‌ای ندارد.

(علوم و فنون ادبی ۳ - ص ۳۶)

۵۵. گزینه ۲ درست است.

الف) تسلیم محض بودن

ب) دلپذیری یاد معشوق

پ) توصیف زیبایی طبیعت

ث) برتری معشوق از دیگران

بیت «ت» اضافی است. (علوم و فنون ادبی ۳ - ترکیبی)

جامعه‌شناسی

۵۶. گزینه ۳ درست است.

فواید علوم طبیعی: شناخت طبیعت و قوانین آن، پیش‌بینی حوادث طبیعی برای پیشگیری و تسلط بر طبیعت، رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت.

- علوم اجتماعی، ظرفیت داوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را نیز دارند.

- از فواید علوم انسانی و علوم اجتماعی، شناخت و فهم معانی کنش‌های آدمیان و پیامدهای آن است. بررسی گزینه‌های نادرست:

(۱) شناسایی قوانین کلی موجودات بر عهده فلسفه می‌باشد.

(۲) مدیریت بر کسب و کارها از زیر مجموعه‌های علوم اجتماعی می‌باشد.

(۴) رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت بر عهده علوم طبیعی می‌باشد.

(جامعه‌شناسی ۳- درس ۳، ص ۱۵ و ۱۳)

۵۷. گزینه ۲ درست است.

«شوق به حیات جاودانه، عشق به دیدار محبوب، دفاع از غرور ملی، میهن‌دوستی، غلبه بر دشمن، کشورگشایی، هیجان و ...» معانی هستند که درون هر کدام از این پدیده‌ها نیز تفاوت و تنوع معنایی وجود دارد. با غلبه رویکرد تفسیری، این بار تبیین در حاشیه تفسیر قرار می‌گیرد، علوم انسانی و اجتماعی دیگر دغدغه نزدیک شدن به علوم طبیعی را ندارند. بررسی گزینه‌های نادرست:

(۱) وجود نظریات متفاوت، نشانه پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی و البته دشواری فهم آن‌ها است.

بخشی از پیچیدگی کنش‌های انسانی، به سبب وابستگی این کنش‌ها به ویژگی‌های فردی و همچنین ویژگی‌های اجتماعی است.

(۳) وقتی از معنای کنش، گاهی منظورمان قصد و هدف کنشگر از انجام دادن کنش هستند. برای فهم کنش انسان‌ها باید به سراغ روش‌هایی رفت که تنوع و تفاوت‌ها را در نظر گرفت که در جامعه‌شناسی تفسیری از روش کیفی استفاده می‌شود.

(۴) دانش محلی، دانش اینجایی و اکنونی است که همان تفسیر است.

(جامعه‌شناسی ۳- درس ۵، ص ۴۶ تا ۴۹)

۵۸. گزینه ۴ درست است.

الف) به سبب اینکه بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد تبیینی قابل توضیح نیستند. کسانی که فقط روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند، با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی، دچار اخلاق‌گریزی می‌شوند.

ب) برخی جامعه‌شناسان اراده و کنش را مهم می‌دانند ولی آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند. همین نگاه مسیر را برای عبور از جامعه‌شناسی تبیینی و روی آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری هموار می‌ساخت.

پ) نادیده گرفتن معنای کنش، سبب شده است که بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده ما محدود شوند.

ت) براساس دیدگاه رویکرد تفسیری، برای فهم زندگی اجتماعی باید از ظاهر پدیده‌های اجتماعی عبور کرد و به معانی نهفته در کنش‌ها راه یافت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) و (۳) افول معانی، اشاره به آگاهانه و معنادار بودن کنش‌ها دارد.

(۲) تأکید بیش از اندازه بر نظم و با ساختارهای اجتماعی و یکسان دانستن نظم اجتماعی و نظم طبیعی، اراده و خلاقیت انسان‌ها را نادیده می‌گیرد.

(جامعه‌شناسی ۳- درس ۴ و ۵، ص ۴۹، ۴۰، ۳۹، ۳۸)

۵۹. گزینه ۱ درست است.

در جوامعی که دانش علمی را به دانش تجربی منحصر و محدود نمی‌بینند و علاوه بر علم تجربی علوم عقلانی و وحیانی را معتبر می‌دانند سرایت می‌کند، تعاریف متفاوت و گاه متضادی از علم رواج می‌یابد و در ذخیره دانشی آن‌ها تعارض‌هایی پدید

می‌آورد. ارتباط دو سویه دانش علمی و دانش عمومی قطع می‌شود و دانش عمومی به‌طور همه جانبه از دانش علمی حمایت نمی‌کند، دانش علمی از رشد و رونق لازم بازمی‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲ و ۳) اشاره به کسی که دانش علمی دارد و این دانش علمی چگونه بر ذخیره دانش علمی می‌افزاید و دانش عمومی را غنی تر می‌کند. (۴) در جوامعی که بین دانش علمی و دانش عمومی تعارض به‌وجود آید اعضای جهان اجتماعی برای حل تعارض‌ها گاهی با رها کردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر و گاهی با طرح ایده‌های جدید حل می‌شود. (جامعه‌شناسی ۳- درس ۱، ص ۶، ۷، ۸)

۶۰. گزینه ۱ درست است.

بررسی موارد نادرست:

(۲) انسان‌ها همچنان که دارای تفاوت‌های فردی و اجتماعی بسیاری هستند، مشابهت‌های فراوانی نیز دارند. (۳) توانایی‌های ذهنی، عاطفی، جسمانی و همچنین ویژگی‌های اجتماعی - فرهنگی مانند تنوع فرهنگ‌ها، خرده فرهنگ‌ها و موقعیت اجتماعی است.

(۴) بخشی از پیچیدگی کنش‌های انسانی به سبب وابستگی این کنش‌ها به ویژگی‌های فردی است. (درس ۵، ص ۴۷)

۶۱. گزینه ۳ درست است.

- وجود نظریات متفاوت در شناخت پدیده‌های اجتماعی، نشانه پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی و البته دشواری فهم آن‌هاست. - خودکشی یک کنش غیرعادی است که از گرایش به مردن به جای زنده ماندن حکایت دارد. گرایشی که برخلاف طبیعت و سرشت انسان است.

- از نظر وبر، جامعه‌شناسی فقط می‌تواند آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی را توصیف کند؛ اما نمی‌تواند درباره آرمان‌ها و ارزش‌ها که پدیده‌های نامحسوس و غیرتجربی‌اند، داوری علمی کند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

(۱) بخشی از پیچیدگی کنش‌های انسانی، به سبب وابستگی این کنش‌ها به ویژگی‌های فردی و اجتماعی است. (۲) وبر معتقد بود که کنش اجتماعی، معنادار است و پدیده‌های معنادار را نمی‌توان همانند پدیده‌های طبیعی از طریق حواس مطالعه کرد بلکه باید معنای آن‌ها را فهمید.

(درس ۵، ص ۴۸، ۴۵، ۴۴)

۶۲. گزینه ۴ درست است.

- برای فهمیدن دلالت‌های کنش، باید به زمینه فرهنگی‌ای که کنشگر در آن عمل می‌کند، مراجعه کنیم. - برای فهم زندگی اجتماعی باید از ظاهر پدیده‌های اجتماعی عبور کرد و به معانی نهفته در کنش‌ها راه یافت. - فعالیت و خلاقیت کنشگران، موجب پیدایش معانی گوناگون و در نتیجه آن، پدید آمدن خرده فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف درون هر جهان اجتماعی می‌شود.

- خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی، موجب پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) تنوع و تکثر معانی، موجب پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آن‌ها می‌شود.

(۲ و ۳) توضیحات و مطالب به شکل جابه‌جا نوشته شده است.

(درس ۵، ص ۴۹، ۵۰)

۶۳. گزینه ۴ درست است.

ویژگی‌های جامعه‌شناسی تبیینی:

- با یکسان دانستن طبیعت و جامعه، انسان‌ها را به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی تقلیل داد. - جامعه را همچون طبیعت تصور کرده و آن را دستاوردی انسانی نمی‌داند و فقط از دانش ابزاری استفاده می‌کند و جامعه و پدیده‌های اجتماعی را می‌شناسد اما قادر به تغییر بنیادین در جامعه نیست. - جامعه‌شناسی تبیینی که می‌خواست انسان را بر جامعه مسلط کند، او را مغلوب جامعه ساخت.

- همه جوامع، مسیر یکسانی به سوی پیشرفت طی می کنند و از جوامع ساده به جوامع پیچیده تبدیل می شوند.
بررسی سایر گزینه ها:

وجود جامعه شناسی تفهیمی در دیگر گزینه ها موجب ناهماهنگی و نادرستی با توضیحات شده است.
(درس ۳، ص ۳۰، ۲۹)

۶۴. گزینه ۴ درست است.

- منظور از تبیین، بیان چرایی یک پدیده یا نشان دادن علت ایجاد یا زوال آن است؛ هرچه همبستگی اجتماعی میان افراد بیشتر باشد، انحراف اجتماعی کمتر می شود.

- در جامعه شناسی تبیینی، ارزش ها قابل مشاهده و فهم نیست؛ زیرا با روش تجربی نمی توان آن ها را ثابت کرد و درباره آرمان ها و ارزش های اجتماعی که پدیده هایی نامحسوس و غیرتجربی اند، داوری علمی انجام داد.

- از نظر وبر و جامعه شناسی تفسیری، جامعه شناس می تواند برای مدتی با اعضای یک گروه سیاسی یا فرهنگی زندگی کند و از این راه، عقاید و ارزش های آن ها را بفهمد و توصیف کند.

(درس ۳، ۴، ۵، ص ۲۵، ۳۸)

۶۵. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه های نادرست:

(۱) تفهم را روش مستقلی برای علوم انسانی نمی دانست بلکه آن را مقدمه و پیش نیازی برای روش علمی که همان روش تجربی بود می انگاشت.

(۲) فهمیدن را برای درک معنای پدیده های اجتماعی ضروری می دانست، اما از آنجا که هنوز علم را به علم تجربی محدود می دانست معتقد نبود آنچه جامعه شناسان از مطالعه پدیده ها می فهمند باید با روش تجربی اثبات شود و گرنه ارزش علمی ندارد.

(۴) معتقد بود که هرچند جهان اجتماعی همانند جهان طبیعی، نظم و قواعد خاصی دارد؛ اما انسان ها مانند موجودات طبیعی نیستند و پدیده های اجتماعی نیز با پدیده های طبیعی تفاوت دارد.

(درس ۵، ص ۴۸)

۶۶. گزینه ۲ درست است.

رویکرد تبیینی:

موضوع: پدیده های اجتماعی

روش: حس و تجربه

هدف: پیش بینی و کنترل پدیده های اجتماعی

رویکرد تفسیری:

موضوع: کنش های اجتماعی و معنای آن ها

روش: تفسیر (نگاه از درون)

هدف: معنا بخشی و انسجام بخشی به زندگی اجتماعی

بررسی سایر گزینه ها:

موارد مربوط به رویکرد، روش و هدف جابه جا نوشته شده است.

(درس ۳ و ۵، ص ۲۷، ۵۲)

۶۷. گزینه ۳ درست است.

بررسی موارد نادرست:

- مسئله معنا درباره کل زندگی انسان و در مورد تمام پدیده های اجتماعی از جمله کنش ها مطرح است.

- بررسی و مطالعه پدیده های انسانی و اجتماعی، بدون توجه به عمق آن ها، به نتیجه گیری غلط و اشتباه منجر می شود.

(درس ۵، ص ۴۵، ۴۶)

۶۸. گزینه ۲ درست است.

بررسی موارد نادرست:

ب- قوم‌نگاری، نوعی پژوهش است که در آن محقق به دنبال پرده برداشتن از معناهایی است که در کنش نهفته‌اند.

پ- دامنه کاربرد آزمایش در جامعه‌شناسی برخلاف علوم طبیعی بسیار محدود است.

(درس ۵، ص ۴۶ تا ۵۰)

۶۹. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

۲) زندگی اجتماعی انسان به دلیل اینکه ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی و فرهنگی دارد، شاخه‌ها و دانش‌های اجتماعی متفاوتی را پدید آورده است.

۳) افراد در زندگی روزمره از دید خود به موقعیت‌های اجتماعی می‌نگرند اما جامعه‌شناسان باید تلاش کنند تا به خود موقعیت اجتماعی و ابعاد و اعماق آن نزدیک شوند.

۴) نادیده گرفتن معنای کنش، سبب شده است که بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده ما محدود شوند.

(درس ۴ و ۳ و ۲، ص ۳۹، ۳۳، ۲۰، ۱۶)

۷۰. گزینه ۲ درست است.

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف- کسی که دانش علمی دارد به درک عمیق از دانش عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد.

ب- علوم اجتماعی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها، آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند که از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه صحیح استفاده کنند، از این‌رو علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند.

پ- قواعد اجتماعی ارتباط ما با یکدیگر را امکان‌پذیر می‌سازد و سامان می‌دهند، کنش‌های ما را قابل پیش‌بینی می‌کند و امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را فراهم می‌آورند.

(درس ۱ تا ۴، ص ۱۵، ۱۳، ۵)

عربی

۷۱. گزینه ۱ درست است.

خطاها به ترتیب:

۲) همان مؤمنانی که، رستگار می‌شوند ۳) رستگار می‌شوند ۴) نمازها (ص ۱۵)

۷۲. گزینه ۲ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱) دهان ۳) خارج می‌کنیم ۴) با نگاه، دهان‌ها (صفحات ۱۵، ۲۰، ۳۴)

۷۳. گزینه ۴ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱) می‌گیریم ۲) پناه می‌بریم، لغزشمان ۳) گمان می‌کنید (صفحات ۴، ۲۸)

۷۴. گزینه ۱ درست است.

خطاها به ترتیب:

۲) جایزه طلا، کار ۳) جایزه طلا، کارها ۴) ادامه داده بودی، می‌توانستی (صفحات ۲۰، ۲۱)

۷۵. گزینه ۲ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱) کان .. خاف: ترسیده بود ۳) أُسْتُخْدِم: استفاده شد ۴) أنظرهم: تیزبین‌ترین (صفحات ۹، ۲۲)

۷۶. گزینه ۱ درست است.

لایحزنک: نباید تو را ناراحت کند (فعل نهی) (صفحات ۱۲، ۱۶، ۳۱)

۷۷. گزینه ۴ درست است.

ردّ سایر گزینه‌ها:

(۱) التمارین: تمرین‌ها (۲) لم یکن ... کتب: نوشته بود (۳) کان ... لم یکتب: نوشته بود، التمارین: تمرین‌ها

* درک مطلب:

خداوند قصاص را در برابر جنایات قرار داد، اما بخشش را بر قصاص ترجیح داد، زیرا فواید بسیاری دارد که نصیب فرد و جامعه می‌شود، از جمله: بخشش مستلزم اصلاح است و در قصاص نه عفو است و نه اصلاح، و هر که عفو کند خداوند بسیار او را می‌بخشد. زیرا این پاداشی است از جانب خداوند و این وعده‌ای است که در آخرت بهتر از آنچه در دنیا به دست می‌آوردند را خواهند یافت. بخشش برای کسی که در هنگام قدرت عفو می‌کند و در توانش است عزت و ارجمندی می‌آورد و به بهترین نحو آشکار می‌شود و انسان به خاطر عفو برادرانش در زمان قدرت، عنایت خداوند را می‌یابد که او را ببخشد. هر که متصف به بخشش باشد، شکیبا است و به خاطر صبرش سزاوار پیشوایی است و بخشش دلیل بر تقوا است. شکی نیست که روح‌ها با انتقام ناشی از غضب تضعیف می‌شوند و در این هنگام مؤمن صمیمانه و صبور ظاهر می‌شود، صبر فقط در هنگام عصبانیت و بخشش فقط هنگام قدرت شناخته می‌شود. (صفحات ۱۲، ۳۵)

۷۸. گزینه ۳ درست است.

قوی‌ترین مردم کسی است که دشمنش را درحالی که قدرت دارد ببخشد. (در متن اشاره‌ای به قوی‌ترین نشده است و این مورد دورترین مفهوم را به متن دارد.)
ردّ گزینه‌ها:

(۱) هرکس از مردم درگذرد خدا از او می‌گذرد و گناهی را که از پیش فرستاده می‌بخشد! (و من یعفو فیغفر الله کثیرا ...)

(۲) سزاوارترین مردم به عفو تواناترین آن‌ها در کیفرو مجازات کردن است. (لا العفو إلا عند القدره ...)

(۴) هنگام قدرت فضیلت بخشش آشکار می‌شود. (قد عفا ... فی زمن ... و لکنه فضل ...)

۷۹. گزینه ۳ درست است.

هرگاه بر دشمنت برتری یافتی بخشیدن او را شکرانه قدرت بر او قرار بده (در متن اشاره شده که این بخشیدن نعمتی از جانب خدا است که فرد به دست می‌آورد.)
ردّ سایر گزینه‌ها:

(۱) عفو کنید؛ زیرا عفو فقط عزت را زیاد می‌کند (عفو تنها عزت را برای فرد نمی‌آورد.)

(۲) از کسی که به تو ظلم کرده درگذر همانطور که دوست داری که تو مورد عفو قرار گیری (در متن اشاره‌ای به این مورد نشده)

(۴) عفوکنندگان بدون حساب وارد بهشت می‌شوند و این پاداشی است که خداوند به آن‌ها وعده داده (در متن اشاره شده که خداوند از گناه آن‌ها بسیار می‌بخشد نه اینکه بی حساب وارد بهشت شوند.)

۸۰. گزینه ۳ درست است.

فضل: فعل ثلاثی مزید باب تفعیل است.

۸۱. گزینه ۲ درست است.

ردّ سایر گزینه‌ها:

(۱) نُقَاد به شکل نُقَاد درست است. (نُقَاد جمع ناقد و اسم فاعل است.)

(۳) مَزَارِع به شکل مَزَارِع درست است. (مُزَارِع اسم فاعل است.)

(۴) مَوْجود به شکل مَوْجود صحیح است (مَوْجود اسم مفعول است) (صفحات ۱۳، ۱۶، ۳۰)

۸۲. گزینه ۱ درست است.

فرحین حال است.

ردّ سایر گزینه‌ها:

(۲) سهّل بعد از او عطف آمده و نمی‌تواند حال باشد. (صفحات ۲۵، ۲۶، ۳۵)

۳) ضاحکین: خبر فعل ناقص کان

۴) مبتسمین: خبر فعل ناقص صار

۸۳. گزینه ۴ درست است.

یضّر و یفید (زیان می‌رساند و سود می‌رساند) متضاد هستند.

ردّ سایر گزینه‌ها:

۱) أعمار (آباد کرد). انهدم (ویران شد)

۲) داء و مرض (بیماری)

۳) متضاد متردد؛ عازم است نه عزم (صفحات ۴، ۲۱)

۸۴. گزینه ۲ درست است.

حرف (ل + ضمیر یا اسم مجرور)

در گزینه درست حرف (ل) بر سر خبر حرف مشابه آمده و اگر حرف جر بود باید به این شکل می‌آمد (لمقیمین). (صفحات ۶، ۷)

۸۵. گزینه ۴ درست است.

کسانی که در کارگاه کار می‌کنند کارگران هستند.

ردّ سایر گزینه‌ها:

۱) کسی که اسرار مردم را پنهان می‌کند کاتم است نه مکثوم

۲) کسی را که ما بر دیگران ترجیح می‌دهیم أفضل است (عبارت به شکلی آمده که گویا شخص دیگری ما را ترجیح می‌دهد و ما افراد برتر هستیم).

۳) کسی که بیشتر از دیگران می‌داند علامه است نه معلوم. (صفحات ۱۵، ۳۲)

تاریخ

۸۶. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

۱) محمدحسن خان اعتمادالسلطنه اگر چه تاریخ‌نویسی درباری بود، گام‌های بلندی در حوزه تاریخ‌نویسی عصر قاجار برداشت.

۲) میرزا محمدجعفر خورموجی، از مورخان عصر ناصری و مؤلف کتاب حقایق الاخبار ناصری از منتقدان تملق‌گویی بوده، نخستین کسی است که واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است.

۳) میرزا فتحعلی خان آخوندزاده یکی از متفکران دوره قاجار بود که شیوه تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد.

۴) خاوری شیرازی مورخ مشهور زمان فتحعلی‌شاه به حقیقت‌نویسی و مختصرنویسی علاقه نشان داد و تملق‌گویی را نکوهش کرد. (تاریخ ۳ - درس ۱، ص ۵)

۸۷. گزینه ۳ درست است.

شیوه به حکومت رسیدن نادرشاه افشار و کریم‌خان زند متفاوت بود: نادر پس از پیروزی در جنگ‌های داخلی و خارجی، تهماسب دوم را از سلطنت برکنار کرد. سپس بزرگان کشور، علما و سران ایل‌ها و طوایف را به شورای دشت مغان فراخواند و شرایطی را برای پذیرفتن سلطنت مطرح کرد. در شورای دشت مغان شرایط نادر پذیرفته شد و او به پادشاهی رسید. (تاریخ ۳ - درس ۲، ص ۱۷)

کریم‌خان زند پس از کشته شدن نادرشاه، تعدادی از رقیبان و مدعیان حکومت را از میان برداشت و با تسلط بر بخش وسیعی از ایران، سلسله زندیه را تأسیس کرد. (تاریخ ۳ - درس ۲، ص ۱۹)

اوضاع ایران بعد از نادرشاه و کریم‌خان زند آشفته شد: با مرگ نادر دورانی از رقابت و جنگ برای به دست گرفتن قدرت آغاز شد. افرادی از خاندان نادر و سرداران و سران برخی ایل‌ها و طایفه‌ها با یکدیگر به ستیز برخاستند که خرابی و کشتار زیادی به بار آورد. (تاریخ ۳ - درس ۲، ص ۱۹)

با مرگ کریم‌خان زند دوباره آشوب ایران را فراگرفت. افرادی از طایفه زند برای رسیدن به تاج و تخت با هم به رقابت و ستیز برخاستند و صفحه خونین دیگری از تاریخ ایران را رقم زدند. (تاریخ ۳ - درس ۲، ص ۲۱)

کریم‌خان برخلاف نادر از ادامه لشکرکشی و جنگ برای در اختیار گرفتن سایر مناطق ایران دست کشید. (تاریخ ۳ - درس ۲، ص ۱۹)
خراسان بعد از قتل نادر تا زمان پادشاهی آقامحمدخان قاجار همچنان در دست بازماندگان نادر بود و کریم‌خان بر آنجا حکومت نمی‌کرد. چنانکه آقامحمدخان پس از تاج‌گذاری به عزم برچیدن بساط حکومت جانشینان نادرشاه و دستیابی به غنایم و گنجینه جواهرات وی، راه خراسان را درپیش گرفت. (تاریخ ۳ - درس ۳، ص ۳۳)

۸۸. گزینه ۴ درست است.

نخستین تحول صنعتی در نساجی و پارچه‌بافی صورت گرفت. سپس، این انقلاب در کشاورزی، حمل‌ونقل و دیگر بخش‌های تولید نیز رخ داد. انقلاب صنعتی دو پیامد مهم داشت:
الف) گسترش استعمار و غارت کشورهای آسیایی و آفریقایی،
ب) افزایش استثمار و بهره‌کشی از کارگران (در داخل اروپا).
انقلاب صنعتی اگرچه موجب قدرت و رفاه بیشتر اروپاییان شد، اما مسائل و مشکلات بزرگی همچون گسترش بی‌رویه شهرها، رشد سریع جمعیت، به‌وجود آمدن فاصله طبقاتی، نارضایتی‌های اجتماعی و اقتصادی و آلودگی‌های زیست‌محیطی به‌وجود آورد. (تاریخ ۳ - درس ۲، ص ۳۰)

۸۹. گزینه ۱ درست است.

آقامحمدخان پس از مرگ کریم‌خان فرصت را غنیمت شمرد و از شیراز به استرآباد (گرگان) رفت و با متحدکردن افراد ایل قاجار، آماده رویارویی با زندیان شد. او نخست نواحی شمالی و مرکزی ایران را تصرف کرد و تهران را پایتخت خود قرار داد، سپس با غلبه بر لطفعلی‌خان زند و سرکوب طغیان حاکم گرجستان، در تهران تاج‌گذاری کرد. آقامحمدخان پس از تاج‌گذاری به عزم بر چیدن بساط حکومت جانشینان نادرشاه و دستیابی به غنایم و گنجینه جواهرات وی، راه خراسان را درپیش گرفت. او سپس به منظور برقرار کردن نظم و امنیت به منطقه قفقاز لشکرکشی کرد. (تاریخ ۳ - درس ۳، صفحات ۳۲ و ۳۳)

۹۰. گزینه ۲ درست است.

در زمان فتحعلی‌شاه و محمدشاه، به سبب اختلافات مرزی، بدرفتاری عثمانیان با زائران ایرانی عتبات عالیات و مشکلات تجاری، تنش‌هایی میان دو کشور بروز کرد اما با وساطت دولت‌های انگلستان و روسیه مذاکراتی میان ایران و عثمانی صورت گرفت و قراردادهای صلح ارزنده‌الروم اول و دوم میان آن‌ها بسته شد و به کشمکش‌ها پایان داد. (تاریخ ۳ - درس ۳، ص ۴۶)

۹۱. گزینه ۱ درست است.

ت) با به قدرت رسیدن قاجاریه و فروکش کردن جنگ‌های داخلی در اوایل قاجار صنایع دستی در ایران رشد و رونق یافت.
الف) در این زمان به علت جنگ‌های ناپلئون کالاهای صنعتی اروپایی چندان به ایران وارد نمی‌شد اما صنایع دستی ایران مانند منسوجات ابریشمی، شال و مخمل، انواع اسلحه گرم و سرد با کیفیت خوب تولید می‌شدند.
بررسی عبارت‌های نادرست:

با پایان جنگ در اروپا و سرازیر شدن سیل کالاهای اروپایی، صنایع دستی ایران رو به انحطاط رفت.

در دوره صدارت امیرکبیر تلاش‌های زیادی برای احیای صنایع دستی ایران صورت گرفت اما با کشته‌شدن او این تلاش‌ها پیگیری نشد. (تاریخ ۳ - درس ۴، صفحات ۴۹ و ۵۰)

۹۲. گزینه ۳ درست است.

میرزا صالح شیرازی در سفرنامه خود به روشنی از اندیشه‌های نوین غربی، به‌ویژه نظام حکومت مشروطه انگلستان، تعریف و تمجید کرده است.
سایر گزینه‌ها:

(۱) مربوط به میرزا حسن‌خان رشیدیه است.

(۲) مربوط به امیرکبیر

(۴) مربوط به حاج زین‌العابدین مراغه‌ای است. (تاریخ ۳ - درس ۴ و ۵، صفحات ۵۴ و ۶۳)

۹۳. گزینه ۴ درست است.

اهداف انگلستان در حمایت از مشروطه:

۱- افزایش اعتبار خود در ایران، برای دستیابی به موقعیت بهتر یا برابر با روسیه؛

- ۲- به قدرت رساندن مهره‌های انگلیس در دستگاه حاکم و مجلس؛
 ۳- محافظت از مرزهای هندوستان و سایر مستعمرات انگلستان در منطقه. (تاریخ ۳ - درس ۶، ص ۷۰)
۹۴. گزینه ۳ درست است.

تقدم و تأخر زمان رویدادها:

- ۱- (پ) تأسیس امپراتوری آلمان توسط ویلهلم اول و بیسمارک ۱۸۷۱ م.
 ۲- (ت) تشکیل اتحاد سه‌گانه (مثلث) ۱۸۸۲ م.
 ۳- (ب) تن دادن حکومت تزاری روسیه به اصلاحات ۱۹۰۵ م.
 ۴- (الف) قتل ولیعهد اتریش و همسرش به دستور یک صرب ملی‌گرا ۱۹۱۴ م.
 (تاریخ ۳- درس ۶، صفحات ۸۱ تا ۸۴)

۹۵. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه پاسخ:

روسیه و انگلستان در قرارداد ۱۹۰۷ ایران را به سه منطقه تقسیم کردند. در قرارداد ۱۹۱۵ ایران به دو منطقه (شمال تحت نفوذ روسیه) و جنوب (تحت نفوذ انگلستان) تقسیم شد. (تاریخ ۳ - درس ۶، صفحات ۸۵ تا ۸۹)

جغرافیا

۹۶. گزینه ۳ درست است.

در کشور ایران دسترسی به آب، قلعه‌های دفاعی، بازارهای محلی و قرار گرفتن در تقاطع راه‌ها از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری هسته اولیه روستاها و شهرها بوده است. (ص ۳)
 گزینه‌های نادرست:

- ۱) موقعیت یک شهر یا روستا - نه مقر آن - در ادامه حیات یا گسترش آن سکونتگاه و یا حتی نابودی و زوال آن نقش مهمی ایفا می‌کند. (ص ۳)
 ۲) در انتخاب مکان برای استقرار و سکونت جمعیت، عوامل طبیعی - نه تصمیم‌گیری‌های سیاسی - بیشترین نقش را داشته‌اند. (ص ۲)
 ۴) منظور از هسته اولیه - نه مقر - مکانی است که مردم برحسب نیاز، آن را برای زندگی انتخاب کرده و به اشغال درآورده‌اند. (ص ۲)
 (جغرافیا ۳ - درس ۱، صفحات ۲ و ۳)

۹۷. گزینه ۴ درست است.

یکی از مهم‌ترین پدیده‌های مربوط به تغییرات الگوی شهرنشینی در جهان، افزایش شهرهای میلیونی است. در سال ۱۹۵۰ میلادی، دو شهر لندن و نیویورک بیشتر از ۸ میلیون نفر جمعیت داشتند. در سال ۱۹۹۰، ده شهر با بیش از ۱۰ میلیون نفر در جهان وجود داشت و امروزه تعداد این شهرها به ۲۸ شهر رسیده است. تغییر دیگر، تغییر الگوی مکانی شهرهای با بیش از ۵ و ۱۰ میلیون نفر در جهان است. تا چند دهه پیش چنین شهرهایی فقط در نیمکره شمالی و در آمریکای شمالی، اروپا و ژاپن وجود داشتند اما امروزه آسیا، آمریکای لاتین و آفریقا با رشد شهرهای میلیونی و پرجمعیت روبه‌رو شده‌اند.
 (جغرافیا ۳ - درس ۱، ص ۱۱)

۹۸. گزینه ۱ درست است.

با توجه به منفی بودن فعل سؤال گزینه ۱ درست است: در مگالاپلیس، حومه‌ها و شهرک‌های اقماری یک مادرشهر به حومه‌ها و شهرک‌های مادرشهر دیگر پیوند می‌خورد. (جغرافیا ۳ - درس ۱، ص ۱۴)

۹۹. گزینه ۴ درست است.

طبق نظریه‌های جغرافیدان‌ها و سایر اندیشمندان، شهر محل انباشت سرمایه، تولید کالاهای کارخانه‌ای و تمرکز اقتصادی است و مبادله‌ای نابرابر بین شهر و روستا جریان دارد.

به‌طور کلی، افزایش جمعیت شهری از سه طریق صورت گرفته است:

- ۱- افزایش طبیعی جمعیت شهرها یعنی رشد موالید (تولدها) نسبت به مرگ‌ومیر؛
 ۲- مهاجرت روستاییان به شهرها؛

۳- افزایش جمعیت برخی روستاها و تبدیل شدن آنها به نقاط شهری یا ادغام روستاها در بافت شهری.

(جغرافیا ۳ - درس ۱، صفحات ۱۸ و ۱۹)

۱۰۰. گزینه ۳ درست است.

بازسازی محله‌های فرسوده با امنیت شهری و آسیب‌های اجتماعی، توجه به الگوهای مصرف آب و برق با محیط زیست شهری و توسعه امکانات گردشگری با اشتغال شهری ارتباط دارد. (جغرافیا ۳ - درس ۲، صفحات ۲۳ تا ۲۵)

۱۰۱. گزینه ۳ درست است.

الف و ب) براساس گزارش سازمان ملل، در بسیاری از نواحی روستایی جهان میزان فقر بیشتر از نواحی شهری است. چنین برآورد شده است که ۶۳٪ فقر در جهان مربوط به نواحی روستایی است و ۷۶٪ فقیران کشورهای قاره آسیا و آفریقا و آمریکای لاتین در نواحی روستایی زندگی می‌کنند. (جغرافیای ناحیه‌ای ۳ - درس ۲، ص ۳۱)

پ) برنامه توسعه روستایی برنامه‌ای است که با هدف بهبود زندگی اقتصادی و اجتماعی روستائینان طراحی می‌شود.

(جغرافیای ناحیه‌ای ۳ - درس ۲، ص ۳۱)

۱۰۲. گزینه ۱ درست است.

تهیه و تنظیم و اجرای «طرح‌های هادی روستایی» از وظایف مهم بنیاد مسکن انقلاب اسلامی است. (جغرافیا ۳ - درس ۲، ص ۳۳)

سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور (وابسته به وزارت کشور) وظیفه هماهنگی و پشتیبانی مالی، فنی و علمی از شهرداری‌ها و دهیاری‌ها را برعهده دارد و همزمان بر اجرای طرح‌های عمرانی و خدمات شهری و روستایی نظارت می‌کند.

(جغرافیا ۳ - درس ۲، ص ۳۵)

۱۰۳. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه نادرست:

در نیم قرن اخیر، گسترش تجارت و اقتصاد جهانی، پیشرفت‌های علمی و فناوری در تولید وسایل حمل‌ونقل و افزایش جمعیت و تقاضا برای حمل‌ونقل موجب گسترش و تحول در صنعت حمل‌ونقل شده است.

(جغرافیا ۳ - درس ۳، ص ۴۲)

۱۰۴. گزینه ۴ درست است.

الف و ب) بیشترین میزان خطوط سریع‌السیار و طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان (پکن - گوانچو به طول ۲۲۹۸ کیلومتر) متعلق به کشور چین است. (جغرافیای ۳ - درس ۳، ص ۴۹)

ب) مسیر جلفا- تبریز (۱۴۸ کیلومتر) تنها خط برقی کشور است. (جغرافیای ۳ - درس ۳، ص ۵۰)

۱۰۵. گزینه ۱ درست است.

- کشتی‌های فله‌بر و کانتینری مهم‌ترین انواع کشتی‌های باربری هستند. (جغرافیای ۳ - درس ۳، ص ۵۳)

- امروزه ایران با در اختیار داشتن بیش از ۱۴۰۰۰ کیلومتر خط لوله نفت و حدود ۳۸۰۰۰ کیلومتر خطوط لوله اصلی (فشار قوی) گاز طولانی‌ترین خطوط لوله نفت و گاز را در میان کشورهای عضو اوپک دارد. (جغرافیای ۳ - درس ۳، ص ۵۸)

منطق و فلسفه

۱۰۶. گزینه ۴ درست است.

وجود و ماهیت نمی‌توانند هر دو ذهنی باشند؛ زیرا در این حالت همه واقعیات عالم خیالی بودند. (درس ۱)

۱۰۷. گزینه ۱ درست است.

اگر وجود عین ماهیت مثلث یا جزء آن بود نیازمند دلیل نبود (رد گزینه ۲) و دیگر قائل با مغایرت این دو نبودیم (رد گزینه ۳) و حمل نیستی بر آن ممکن نبود زیرا گزاره ما اینگونه می‌شد «مثلث هست نیست» یعنی دچار تناقض می‌شدیم و این گونه نبود که در دنیای واقعی دو مثلث شکل گیرد. (رد گزینه ۴) (درس ۱)

۱۰۸. گزینه ۳ درست است.

واجب‌الوجود بالذات و واجب‌الوجود بالغیر در اینکه هستند با یکدیگر شباهت دارند. ولی واجب‌الوجود بالذات ضرورت وجود را از ناحیه خود دارد و برایش حالت امکانی نمی‌توان تصور کرد (رد گزینه ۱) و بنابراین نیازمند علت نیست (رد گزینه ۲) و چون

- معلول آن که جهان هستی است موجود است نمی‌توان تصور کرد که نیست (رد گزینۀ ۴) واجب‌الوجود بالذات قائم به خود است و واجب‌الوجود بالغیر قائم به علتی است که به آن موجودیت بخشیده و آن را از حالت امکانی بیرون آورده است. (درس ۲)
۱۰۹. گزینۀ ۱ درست است.
- مفاهیم پارادوکسی مانند انسان مرده (انسان ذاتاً جاندار است و اگر بمیرد دیگر انسان نیست و جسد و میت خوانده می‌شود) حُسن بد، روح مادی، مثلث چهارضلعی، خیر شر و ...، جنبۀ امتناعی دارند. یادمان باشد هر چه هست و وجود دارد (به غیر از خدا) ذاتاً امکانی‌اند. (درس ۲)
۱۱۰. گزینۀ ۴ درست است.
- حمل انسان بر جسم یک حمل امکانی است (زیرا جسم می‌تواند انسان نباشد) و مانند حمل گیاه بر موجود زنده است که امکانی است؛ زیرا موجود زنده می‌تواند گیاه نباشد (حیوان باشد) حمل در سایر گزینه‌ها حمل ضروری است. (درس ۲)
۱۱۱. گزینۀ ۲ درست است.
- ماهیتی که اکنون موجود نیست یا موجود بوده و منقرض شده یا به‌دلیل نبودن علت از حالت امکانی خارج نشده است (رد گزینۀ ۱) اما چپستی آن می‌تواند مشخص باشد یا نباشد (رد گزینۀ ۳) و نیز می‌تواند قابل تصور باشد یا نباشد. (رد گزینۀ ۴) (درس ۲)
۱۱۲. گزینۀ ۳ درست است.
- وقتی «الف» واجب‌الوجود بالغیر است یعنی ذاتش امکانی است (رد گزینۀ ۲) و علتی آن را از حالت امکانی خارج کرده است؛ پس قائم به خویش نیست بلکه وابسته به دیگری است. (رد گزینه‌های ۱ و ۴) (درس ۲)
۱۱۳. گزینۀ ۱ درست است.
- هر سه دیدگاه باور دارند درک رابطه‌ی علیت با تجربه امکان‌پذیر نیست. اما فلاسفه مسلمان و دکارت باور دارند درک آن عقلی است (رد گزینۀ ۲) و مصادیق آن تجربی (رد گزینۀ ۳) از دیدگاه دکارت اصل علیت جزو مفاهیم بدیهی است که انسان از آن درک فطری دارد ولی فلاسفه مسلمان باور دارند پس از شکل‌گیری ذهن انسان متوجه آن می‌شود (رد گزینۀ ۴) (درس ۳)
۱۱۴. گزینۀ ۳ درست است.
- ارتباط و پیوستگی موجودات و نیز منشا هر چیز از نتایج اصل علیت و حتمیت، قطعیت و تخلف‌ناپذیری در نظام هستی از نتایج پذیرش اصل وجوب علی و معلولی است. نظم دقیق جهان و نظام حاکم بر روابط موجودات ناشی از سنخیت علت و معلول است. (درس ۴)
۱۱۵. گزینۀ ۴ درست است.
- اگرچه هیوم اساس علم را تجربی می‌داند ولی باور دارد آنان که علیت را پذیرفته‌اند از توالی به تداعی رسیده‌اند. (درس ۴)
۱۱۶. گزینۀ ۲ درست است.
- معنای دوم اتفاق بیانگر آن است که از هر علتی می‌تواند هر معلولی پدید آید بنابراین به معنای نفی اصل سنخیت است. این ضرب‌المثل هم در تأیید سنخیت است ولی گزینۀ ۱ در معنای چهارم و عامیانه‌ی اتفاق، گزینۀ ۳. معنای سوم اتفاق و گزینۀ ۴ در معنای اول آن است. (درس ۵)
۱۱۷. گزینۀ ۲ درست است.
- دکارت ابتدا از نفس محدود آدمی آغاز می‌کند و می‌گوید من از حقیقتی نامتناهی، علیم و قدیر تصویری دارم و سپس به تصور نامتناهی خداوند می‌رسد. (رد گزینه‌های ۱ و ۳) این تصور از وجود نامتناهی، چنین واقعیتی را نشان نداده بلکه چنین ادراکی را به انسان داده است. و گزینۀ ۴ نیز در تضاد با گزینۀ ۲ است. (درس ۵)
۱۱۸. گزینۀ ۱ درست است.
- سورن کرکگور: ایمان، هدیه‌ای الهی که خداوند به انسان می‌بخشد و نیازی به استدلال و پشتوانۀ عقلی ندارد.
- ویلیام جیمز: من معتقدم که دلیل وجود خداوند عمدتاً در تجربه‌های شخصی درونی ما نهفته است.
- برتراند راسل: برهان علیت در اثبات وجود خدا برهانی سست است؛ زیرا اگر هر چیزی باید علتی داشته باشد پس خدا نیز نیازمند علت است. اگر چیزی بدون علت، وجود تواند داشت این چیز هم می‌تواند خدا باشد و هم جهان. (درس ۵ و ۶)
۱۱۹. گزینۀ ۳ درست است.
- فراابی از تقدم علت بر معلول می‌گوید نه برعکس؛ زیرا تا علت نباشد معلول پدیدار نمی‌گردد. (درس ۶)

۱۲۰. گزینه ۱ درست است.

اولین پیش فرض ابن سینا در این برهان آن بوده که موجود یا موجوداتی در جهان هست (پذیرش واقعیت مستقل از ذهن) حال آن موجود یا ممکن الوجود است یا واجب الوجود و بعد سایر موارد برهان را آورده است. (درس ۶)

روان شناسی

۱۲۱. گزینه ۳ درست است.

- اولین هدف علم تجربی (روان شناسی) توصیف یک موضوع یا پدیده است. توصیف، بیان چرستی مفهوم و موضوعی است که قصد مطالعه آن را داریم.

- تبیین به بیان چرایی اتفاق افتادن یک پدیده می پردازد، بنابراین پس از برگزیدن یک توصیف و تبیین خاص از یک پدیده تا حد زیادی می توان به پیش بینی و کنترل آن دست یافت. (درس ۱ - ص ۱۴ و ۱۵)

۱۲۲. گزینه ۲ درست است.

علم روان شناسی به مطالعه رفتار و فرآیندهای ذهنی می پردازد.

گزینه ۲ رفتار نیست؛ بلکه ویژگی های یکی از روش های کسب آگاهی و دانش است. (درس ۱ - ص ۲۰)

۱۲۳. گزینه ۴ درست است.

بررسی عبارت ها:

مهارت های حرکتی ظریف مربوط به رشد جسمانی - حرکتی است. مانند بستن بند کفش یا بستن دکمه های لباس.

- توانایی های زبانی مربوط به رشد شناختی کودک است.

- رعایت حقوق دیگران، احترام به دیگران و کمک کردن مربوط به رشد اخلاقی است. رضا در مترو نوبت را رعایت می کند. (درس ۲ - ص ۳۷ تا ۶۱)

۱۲۴. گزینه ۴ درست است.

بررسی عبارت های نادرست:

ب- ابتدایی ترین و شاخص ترین جنبه رشد، رشد جسمانی - حرکتی است.

پ- بروز هیجان های ساده تحت تأثیر نظام پردازش فردی نیست و غالباً به یک صورت پدیدار می شود. هیجان های مرکب، بروز آن پیچیده بوده و با توجه به نوع ارزیابی، ظهور متفاوتی می یابد.

ت- هرچند نوجوانان در مقایسه با کودکان، رشد فزاینده ای در توانایی های شناختی دارند اما در نحوه به کارگیری این توانایی ها پختگی لازم را ندارند و تغییرات شناختی نوجوانان باعث پیامدهای ناسازگارانه ای می شود. (درس ۲ - ص ۴۶ تا ۵۶)

۱۲۵. گزینه ۳ درست است.

در توهم فرد موضوعاتی را ادراک می کند که واقعیت خارجی ندارند ولی فرد مبتلا به توهم آن ها را واقعی می پندارد و بر واقعی بودن آن ها اصرار دارد ولی در خطای ادراکی، فرد می داند که درک نادرستی از محرک دارد؛ خطای ادراکی در همه افراد دیده می شود و یک پدیده کاملاً طبیعی است یعنی ما در ادراک واقعیت ها تحت تأثیر شرایط قرار می گیریم. (درس ۳، ص ۸۰ و ۸۳)

۱۲۶. گزینه ۱ درست است.

بررسی عبارت های نادرست:

الف- درگیری حواس مختلف با محرک های متنوع و مطلوب، لذت بخش است.

ت- خوگیری شامل عادت کردن به یک محرک خاص است؛ به نحوی که کمتر و کمتر به آن محرک می پردازیم. شناخت محرک معینی، تحت تأثیر ارائه پیشین همان محرک یا محرک مشابه را، آماده سازی می نامند. (درس ۳ - ص ۷۵)

۱۲۷. گزینه ۴ درست است.

سعید محرکی را ردیابی کرده است که غایب بوده است (او استارت زده در صورتی که مکانیک به شیشه ضربه نزده است) این حالت را هشدار کاذب می گویند. (درس ۳ - ص ۷۷)

۱۲۸. گزینه ۲ درست است.

- در حافظه معنایی، دانش عمومی ذخیره می‌شود و مستقل از هویت شخصی فرد است. این اطلاعات دارای زمان و مکان مشخصی نیستند و بین افراد مختلف مشترک‌اند. این اطلاعات از سازمان‌دهی مفهومی و ساختاری برخوردارند.
- حافظه رویدادی دربرگیرنده تجربه مشخصی است که به یک زمان و مکان مشخصی مربوط می‌شود. حافظه رویدادی به دانش اختصاصی فرد گفته می‌شود. (درس ۴، ص ۹۷ و ۹۸)
بررسی عبارت‌ها:

الف- پاسخ به این پرسش مربوط به دانش معنایی است. اطلاعات عمومی است و زمان و مکان مشخصی ندارد.
ب- اطلاعات این پرسش مربوط به دانش اختصاصی فرد است و زمان مشخصی است، پس مربوط به حافظه رویدادی است.
پ- اطلاعات این پرسش هم دانش عمومی است و مربوط به حافظه معنایی است.

۱۲۹. گزینه ۱ درست است.

برای کنترل اثر تداخل، یادگیری عمیق و یادگیری با فاصله مناسب است و شرکت در آزمون‌های مکرر به بازیابی اطلاعات کمک می‌کند. هرچه بیشتر آزمون دهید نشانه‌های بازیابی بیشتری کسب خواهید کرد. به این پدیده اصطلاحاً «اثر آزمون» گفته می‌شود. (درس ۴، ص ۱۰۶ تا ۱۰۹)

۱۳۰. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

۱) عامل فراموشی تداخل اطلاعات است. (حفظ دو شعر پشت سرهم)
۲) با گذشت زمان اطلاعات حافظه کمرنگ و کمرنگ‌تر می‌شوند. (به یاد نیاوردن نام معلم کلاس دوم ابتدایی)
۳) عامل فراموشی عدم رمزگردانی است. (کم‌توجهی به موضوع)
۴) عامل فراموشی عوامل عاطفی است. (نگرانی از آسیب رسیدن احتمالی به کتاب) (درس ۴، ص ۱۰۰ تا ۱۰۴)

۱۳۱. گزینه ۳ درست است.

ویژگی‌های مسئله:

۱- مسئله یک فرآیند و جریان تحت کنترل است. وقتی فردی درحال حل مسئله است، کاملاً درگیر موضوع است و به آنچه انجام می‌دهد آگاهی کامل دارد. در جریان حل یک مسئله هرچه جدی‌تر باشیم احتمال انتخاب راه‌حل بهتر، بیشتر است.
۲- در مسئله، توانمندی‌های ما محدود است. اصولاً زمانی با مسئله مواجه می‌شویم که امکانات ما محدود باشد. بسیاری از افراد توانایی‌های خود را نمی‌شناسند. عدم شناسایی دقیق توانمندی‌ها باعث استفاده از راه‌حل‌های غیرمنطقی می‌شود مانند کسی که صرفاً با خوردن قرص لاغری می‌خواهد کاهش وزن داشته و از راه‌های درست استفاده نکرده، ورزش و پرهیز غذایی نداشته باشد. (درس ۵ - ص ۱۱۶)

۱۳۲. گزینه ۳ درست است.

با توجه به شاخص‌های زیر، مسئله‌ها به دو گروه «خوب تعریف‌شده» و «خوب تعریف‌نشده» تقسیم می‌شود:

۱- شناسایی موقعیت اولیه
۲- فهرست اقدامات یا راهبردهای در دسترس
۳- تعریف دقیق هدف
۴- امکان تضمین دستیابی یا عدم دستیابی به هدف
بنابراین سارا از آنجا که با واژگان متعددی روبه‌رو است حل مسئله دشوارتری را در پیش دارد تا سوسن که راه و روش مشخص‌تری برای حل مسئله خود دارد. (درس ۵ - ص ۱۱۸ و ۱۱۹)

۱۳۳. گزینه ۳ درست است.

- در مسئله گره زدن دو طناب، اینکه بسیاری قادر به حل آن نیستند، به این دلیل است که نمی‌توانند از انبردست به‌عنوان یک وزنه پاندول استفاده کنند و همچنان تحت تأثیر این تجربه گذشته بوده‌اند که از انبردست فقط در کارهای فنی می‌توان استفاده کرد.
- در مسئله «نه نقطه» نوع نگاه به مسئله، فرد حل‌کننده مسئله را به بن‌بست می‌رساند.
- در مسئله «هشت سکه» نیز تجربه گذشته دلیل عدم موفقیت برخی افراد در حل این مسئله است. (درس ۵ - ص ۱۲۱ و ۱۲۲)

۱۳۴. گزینه ۱ درست است.

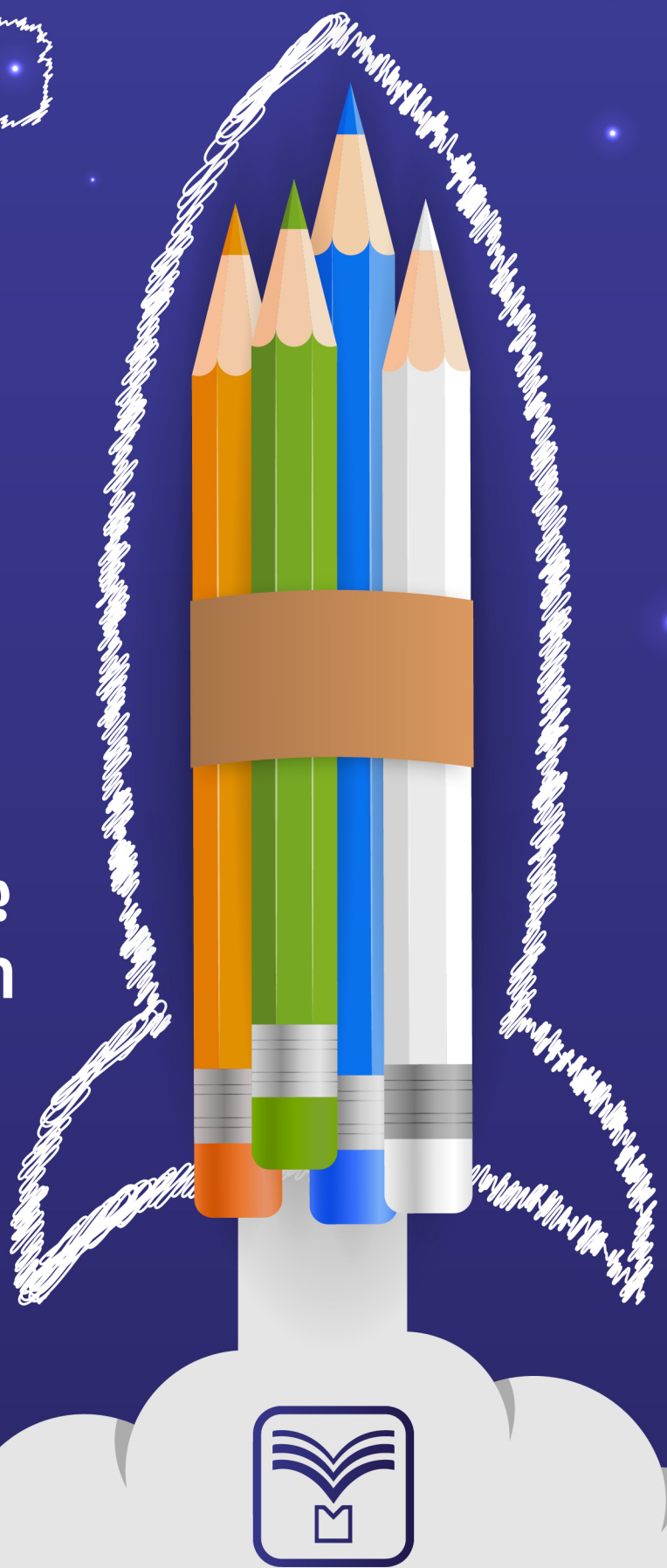
- ب- پیامدهای ناتوانی در حل مسئله: ۱- ناکامی ۲- فشار روانی
ناکامی باعث پرخاشگری می شود. تعارض پیامد ناتوانی در تصمیم گیری است.
پ- مسئله برج هانوی از طریق روش کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب، قابل حل است.
ت- بسیاری از افرادی که احساس شکست می کنند، مشکلات عاطفی جدی ندارند بلکه مهارت های حل مسئله را نمی دانند.
(درس ۵ - ص ۱۲۷ تا ۱۳۰)

۱۳۵. گزینه ۲ درست است.

- در روش شروع از آخر همانطور که از اسمش پیداست، فرد از هدف نهایی شروع می کند و گام به گام به عقب برمی گردد تا به راه حل مسئله برسد. این راهبرد غالباً برای حل مسائل هندسی مناسب است. (درس ۵ - ص ۱۲۸ و ۱۲۹)

به امید رایتون
sanjeshine.com

درمدار
آزمونیتون

درمدار
کنکوریتون

درمدار
امتحانیتون

.....

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان بخش آموزش کشور

سانجشین

مجموعه فیلم‌های آموزشی
ویژه پایه‌های دهم، یازدهم، دوازدهم و داوطلبان کنکور

ریاضی - تجربی